

Innehåll

Termer och förkortningar	9
1 Promemorians innehåll	13
2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	15
3 EU:s utvidgningsprocess – ett enat Europa	19
3.1 Fortsatt utvidgning mot västra Balkan – mot ett enat Europa som lever i fred.....	19
3.2 Köpenhamnskriterierna.....	20
3.2.1 Kroatiens väg mot EU-medlemskap	20
3.3 EU:s förmedlemskapsstöd - det finansiella stödet till utvidgningsprocessen.....	23
3.3.1 Förmedlemskapsstödet till Kroatien	23
3.4 Anslutningsförhandlingarna.....	24
3.4.1 Hur förhandlingsarbetet var upplagt.....	24
4 Förhandlingsresultatet	27
5 Anslutningsfördragets uppbyggnad.....	31

5.1	Inledning.....	31
5.2	Fördraget	31
5.3	Anslutningsakten	32
6	Generell rättsverkan av ett medlemskap.....	35
7	Anslutningsfördragets innehåll.....	37
	Anslutningsfördragets allmänna delar.....	37
7.1	Fri rörlighet för varor	39
	7.1.1 Bakgrund	39
	7.1.2 Förhandlingsresultatet.....	40
7.2	Etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster	41
	7.2.1 Bakgrund	41
	7.2.2 Förhandlingsresultatet.....	42
7.3	Fri rörlighet för arbetstagare	42
	7.3.1 Bakgrund	42
	7.3.2 Förhandlingsresultatet.....	43
7.4	Fri rörlighet för kapital.....	46
	7.4.1 Bakgrund	46
	7.4.2 Förhandlingsresultatet.....	46
7.5	Offentlig upphandling	47
	7.5.1 Bakgrund	47
	7.5.2 Förhandlingsresultatet.....	48
7.6	Bolagsrätt.....	48
	7.6.1 Bakgrund	48
	7.6.2 Förhandlingsresultatet.....	48
7.7	Immaterialrätt.....	49
	7.7.1 Bakgrund	49
	7.7.2 Förhandlingsresultatet.....	49
7.8	Konkurrens.....	52

7.8.1	Bakgrund	52
7.8.2	Förhandlingsresultatet	52
7.9	Finansiella tjänster	53
7.9.1	Bakgrund	53
7.9.2	Förhandlingsresultatet	54
7.10	Informationssamhälle och media	54
7.10.1	Bakgrund	54
7.10.2	Förhandlingsresultatet	56
7.11	Jordbruk och landsbygdsutveckling	57
7.11.1	Horisontella frågor	57
7.11.2	Direktstöd	59
7.11.3	Den samlade marknadsordningen.....	61
7.11.4	Kvalitetspolitik.....	63
7.11.5	Landsbygdsutveckling	63
7.12	Livsmedelssäkerhet, veterinära och fytosanitära frågor	65
7.12.1	Livsmedel	65
7.12.2	Veterinära frågor och djurskydd.....	66
7.12.3	Växtskydd och utsäde.....	67
7.12.4	Konsekvenser för Sverige.....	68
7.13	Fiske.....	69
7.13.1	Bakgrund	69
7.13.2	Förhandlingsresultatet	71
7.14	Transporter.....	72
7.14.1	Bakgrund	72
7.14.2	Förhandlingsresultatet	73
7.15	Energi.....	75
7.15.1	Bakgrund	75
7.15.2	Förhandlingsresultatet	76
7.16	Skatter.....	76
7.16.1	Mervärdesskatt.....	76
7.16.2	Punktskatter.....	78

7.16.3 Företagsbeskattning.....	80
7.16.4 Administrativt samarbete på skatteområdet	81
7.16.5 Konsekvenser för Sverige	82
7.17 Ekonomisk och monetär politik	82
7.17.1 Bakgrund	82
7.17.2 Förhandlingsresultat.....	82
7.18 Statistik	83
7.18.1 Bakgrund	83
7.18.2 Förhandlingsresultat.....	84
7.19 Socialpolitik och arbetsmarknad	84
7.19.1 Bakgrund	84
7.19.2 Förhandlingsresultat	85
7.20 Näringsliv	85
7.20.1 Bakgrund	85
7.20.2 Förhandlingsresultat.....	86
7.21 Transeuropeiska nätverk.....	86
7.21.1 Bakgrund	86
7.21.2 Förhandlingsresultat.....	87
7.22 Regionalpolitik och samordning av strukturinstrument.....	87
7.22.1 Bakgrund	87
7.22.2 Förhandlingsresultat.....	87
7.23 Rättsväsende och grundläggande rättigheter.....	88
7.23.1 Bakgrund	88
7.23.2 Förhandlingsresultat.....	89
7.24 Rättvisa, frihet och säkerhet	93
7.24.1 Bakgrund	93
7.24.2 Förhandlingsresultat.....	93
7.25 Vetenskap och forskning	95
7.25.1 Bakgrund	95
7.25.2 Förhandlingsresultat.....	95

7.26	Utbildning och kultur.....	96
7.26.1	Bakgrund	96
7.26.2	Förhandlingsresultatet	98
7.27	Miljö.....	98
7.27.1	Bakgrund	98
7.27.2	Förhandlingsresultatet	99
7.28	Konsument- och hälsoskydd.....	103
7.28.1	Bakgrund	103
7.28.2	Förhandlingsresultatet	104
7.29	Tullunionen	104
7.29.1	Bakgrund	104
7.29.2	Förhandlingsresultatet	105
7.30	Yttre förbindelser.....	106
7.30.1	Bakgrund	106
7.30.2	Förhandlingsresultatet	107
7.31	Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.....	107
7.31.1	Bakgrund	107
7.31.2	Förhandlingsresultatet	108
7.32	Finansiell kontroll.....	108
7.32.1	Bakgrund	108
7.32.2	Förhandlingsresultatet	109
7.33	Finansiella och budgetära bestämmelser	109
7.33.1	Bakgrund	109
7.33.2	Förhandlingsresultatet	110
7.34	Institutioner	113
7.34.1	Bakgrund	113
7.34.2	Förhandlingsresultatet	114
7.35	Övriga frågor.....	114
7.35.1	Förhandlingsresultatet	115

8	Konsekvenser för Sverige.....	117
9	Ikraftträdande	121
10	Författningskommentar	123
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	123

Termer och förkortningar

Amsterdamfördraget	Amsterdamfördraget den 2 oktober 1997 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem
Anslutningsfördraget	Fördraget om Republiken Kroatians anslutning till Europeiska unionen
anslutningslagen	Lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EG-fördraget	Fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska gemenskapen
EJFLU	Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
EMU	Ekonomiska och monetära unionen
Enhetsakten	Europeiska enhetsakten den 17 och 28 februari 1986

ERA	Europeiska området för forskningsverksamhet
EU	Europeiska unionen
EU-fördraget	Fördraget om Europeiska unionen i Lissabonfördraget den 13 december 2007 om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen
EUf-fördraget	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt i Lissabonfördraget den 13 december 2007 om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen
Euratomfördraget	Fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen
Euro	benämningen på den gemensamma valutan euro
Eurojust	Europeiska enheten för rättsligt samarbete
IAKS	integrerat kontroll- och administrations-system
ICTY	Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien
IPA	Instrument for Pre-accession Assistance

Nicefördraget	Nicefördraget den 26 februari 2001 om ändring av Fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem
OECD	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
Reach	Registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier
Romfördraget	Fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen
Rådet/ministerrådet	Europeiska unionens råd
SAP	Stabiliserings- och associationsprocessen
Unionsfördraget	Fördraget den 7 februari 1992 om Europeiska unionen
TEN-E	Transeuropeiska energinätverken
TEN-T	Transeuropeiska transportnätverket
WCO	Världstullorganisationen
WTO	Världshandelsorganisationen

1 Promemorians innehåll

Anslutningsfördraget är ett mellanstatligt avtal mellan de nuvarande 27 medlemsstaterna i EU och anslutningslandet Kroatien. Resultatet av förhandlingarna återspeglas i anslutningsfördraget i form av övergångslösningar och tekniska anpassningar till EU:s regelverk. I december 2009 inleddes arbetet med att utforma den juridiska texten. Undertecknandet skedde den 9 december 2011 efter kommissionens formella yttrande och Europaparlamentets samtycke. För att avtalet ska bli gällande krävs att det ratificeras av EU:s medlemsstater och anslutningslandet. Anslutningsfördraget träder i kraft den 1 juli 2013 förutsatt att alla ratifikationsinstrument har deponerats före den dagen.

Som en följd av att Sverige ratificerar anslutningsfördraget måste ändringar göras i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (anslutningslagen). I avsnitt 2 finns ett författningsförslag.

I avsnitt 3 redovisas bakgrunden till EU:s utvidgning, de förberedelser som gjorts inför Kroatiens medlemskap, förhandlingsarbetet samt de rådsbeslut rörande utvidgningen som föregått anslutningsfördraget.

I avsnitt 4 redovisas förhandlingsresultatet innefattande en översiktlig redovisning av de övergångsbestämmelser och undantag som förhandlingarna resulterat i.

I avsnitt 5 och avsnitt 6 redogörs för anslutningsfördragets uppbyggnad och den generella rättsverkan av ett medlemskap.

I avsnitt 7 redovisas vart och ett av de 35 förhandlingskapitel som utgjort utgångspunkten för medlemskapsförhandlingarna. För varje område lämnas en kort generell beskrivning av unionens regelverk på området, en redogörelse för de övergångslösningar som överenskommits samt en redovisning av de konsekvenser som utvidgningen får för svensk del på området. Avsnittet avslutas med ett antal frågor som varit föremål för speciell diskussion som t.ex. skyddsklausulerna i anslutningsfördraget.

I avsnitt 8 lämnas en sammanfattande beskrivning av de viktigaste konsekvenserna av utvidgningen för svensk del.

I det sista avsnittet, avsnitt 9, kommenteras de författningsändringar som föreslås.

Fördraget i svensk text finns som bilaga 1. Anslutningsakten finns som bilaga 2. Slutakten med förklaringar finns som bilaga 3. Bilagor till anslutningsfördraget finns tillgängliga hos Utrikesdepartementets rättssekretariat för EU-frågor (UD-RS). Anslutningsfördraget i dess helhet finns också på internet.¹

¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/sv/11/st14/st14409.sv11.pdf>

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop.
2011/12:66

Föreslagen lydelse

4 §

De fördrag och andra instrument som avses i 2 och 3 §§ är:

1. fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen
2. fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen
3. konventionen den 13 november 1962 om ändring av fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen i syfte att göra den särskilda ordningen för associering av utomeuropeiska länder och territorier som behandlas i fjärde delen av detta fördrag tillämplig med avseende på Nederländska Antillerna

4. protokollet den 8 april 1965 om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier
5. fördraget den 22 april 1970 om ändring av vissa budgetbestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna
6. fördraget den 22 januari 1972 om Konungariket Danmarks, Irlands, Konungariket Norges och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen
7. fördraget den 10 juli 1975 om ändring av vissa bestämmelser i protokollet om Europeiska investeringsbankens stadga
8. fördraget den 22 juli 1975 om ändring av vissa finansiella bestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna
9. akten den 20 september 1976 om allmänna direkta val av företrädare i församlingen (Europaparlamentet) samt beslutet av Europeiska unionens råd av den 25 juni och den 23 september 2002 om ändring av nämnda akt
10. fördraget den 28 maj 1979 om Hellenska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen
11. fördraget den 13 mars 1984 om ändring av fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna i fråga om Grönland
12. fördraget den 12 juni 1985 om Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen
13. europeiska enhetsakten den 17 och 28 februari 1986
14. fördraget den 7 februari 1992 om Europeiska unionen

15. fördraget den 24 juni 1994 om Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen

16. Amsterdamfördraget den 2 oktober 1997 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem, med förklaring av Sverige enligt artikel K 7.2 och K 7.3 b i fördraget om Europeiska unionen i deras lydelse enligt Amsterdamfördraget

17. Nicefördraget den 26 februari 2001 om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem

18. fördraget den 16 april 2003 om Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till Europeiska unionen

19. fördraget den 25 april 2005 om Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen

20. Lissabonfördraget den 13 december 2007 om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen

21. protokollet den 23 juni 2010 om ändring av protokollet om övergångsbestämmelser som är fogat till fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen

22. Europeiska rådets beslut 2011/199/EU av den 25 mars 2011 om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vad gäller en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta

*23. fördraget den 9 december
2011 om Republiken Kroatians
anslutning till Europeiska
unionen*

23. bilagor och protokoll
som hör till de fördrag och
andra instrument som anges i
1–22.

24. bilagor och protokoll
som hör till de fördrag och
andra instrument som anges i
1–23.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3 EU:s utvidgningsprocess – ett enat Europa

3.1 Fortsatt utvidgning mot västra Balkan – mot ett enat Europa som lever i fred

Västra Balkan genomgår en genomgripande försonings- och återhämtningsprocess efter de interetniska konflikterna som blossade upp efter Jugoslaviens upplösning i början av 1990-talet. Förhållandena har gradvis stabiliserats och förbättrats, det regionala samarbetet stärks och västra Balkan närmar sig EU. För länderna i regionen är EU-medlemskapet en garanti för fred, ett sätt att demokratisera och modernisera sina samhällen samt öka sin välfärd i samverkan med övriga Europa. EU befäste sitt engagemang för regionen genom att inleda Stabiliserings- och associationsprocessen (SAP) 2000. Vid Europeiska rådets möte i Thessaloniki 2003 fastslogs det att länderna på västra Balkan har en självklar plats i unionen när de nödvändiga kriterierna för medlemskap är uppfyllda. Löftet om ett framtida EU-medlemskap utgör den främsta drivkraften för en uthållig positiv utveckling och samhällelig omvandling. Ur ett regionalt perspektiv fungerar den kroatiska anslutningen som ledstjärna och incitament för de övriga länderna. Förhandlingsresultatet visar för alla utvidgningsländer att en anslutning kan bli verklighet, under förutsättning att de nödvändiga villkoren är uppfyllda.

3.2 Köpenhamnskriterierna

I likhet med tidigare utvidgningsprocesser har Kroatiens anslutning haft sin utgångspunkt i uppfyllandet av en rad kriterier. Villkoren för EU-medlemskap fastslogs vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i juni 1993. Kriterierna är av politisk, ekonomisk respektive administrativ karaktär. De politiska kriterierna innebär att ett kandidatland, för att bli medlem, ska uppvisa stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter. De ekonomiska kriterierna innebär att landet ska vara en fungerande marknadsekonomi samt ha förmåga att hantera den konkurrens och de marknadskrafter som uppträder på unionens inre marknad. De administrativa kriterierna innebär att landet ska ha förmåga att ta på sig de skyldigheter som följer av medlemskap i EU. Kriterierna avser landets förmåga att efterleva EU:s regelverk, vilket till stor del är beroende av administrativ förmåga och nivån på rättsväsendet.

3.2.1 Kroatiens väg mot EU-medlemskap

Europeiska rådet tydliggjorde i slutsatserna från sammanträdet i Feira den 19–20 juni 2000 att länderna på västra Balkan var potentiella kandidater till ett EU-medlemskap. Ett första steg mot officiella förbindelser mellan Europeiska unionen och regionens länder togs i Zagreb den 24 november samma år då ett gemensamt åtagande kungjordes i form av en Stabiliserings- och associationsprocess. Fem länder i sydöstra Europa omfattades av processen, däribland Kroatien. Den 29 oktober året därpå kunde Kroatien som regionens andra land underteckna ett Stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal) med EU.

Syftet med avtalen är att skapa ett ramverk för den politiska dialogen samt att integrera kandidatländerna i den inre marknaden och förbereda ett framtida medlemskap inom alla områden som omfattas av EU:s regelverk. Efterlevnaden av

avtalen följs upp i olika kommittéer, där även ländernas framsteg vad gäller anpassning till EU:s regelverk behandlas.

Kroatien lämnade in en ansökan om medlemskap den 21 februari 2003 varpå rådet bad kommissionen att förbereda ett yttrande. I denna första bedömning ansågs Kroatien vara på god väg att uppfylla det politiska köpenhamnskriteriet även om utmaningar kvarstod inom stärkande av rättssystemet, bekämpning av korruptionen, säkerställande av minoriteters rättigheter samt samarbetet med Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien (ICTY). I linje med kommissionens positiva yttrande beslöt rådet att ge Kroatien kandidatlandsstatus den 18 juni 2004.

En viktig del i Kroatiens Stabiliserings- och associationsprocess utgjordes av samarbetet med ICTY. När Europeiska rådet i december 2004 fastställde den 17 mars 2005 som datum för förhandlingsstart var en förutsättning att Kroatiens samarbete med ICTY var förbehållslöst. Då ett fullgott samarbete inte kunde styrkas dröjde det tills ICTY:s chefsåklagare bistått med en positiv rapport innan rådet den 3 oktober 2005 antog slutsatser om att kriterierna var uppnådda och förhandlingar därmed kunde inledas. Föremålet för förhandlingarna har varit EU:s regelverk som delades upp i 35 olika områden, s.k. förhandlingskapitel. Då EU:s medlemsstater enats om en gemensam ståndpunkt har förhandlingarna inletts genom att förhandlingskapitlet öppnats. När överenskommelse nåtts mellan EU och Kroatien har kapitlet kunnat stängas.

Försoning, regionalt samarbete och goda grannförbindelser utgör grundkriterier för att utvidgningsländerna på västra Balkan ska göra framsteg i EU-närmandet. En gränsdragningstvist med Slovenien som omfattade både hav och landområden i Piranbukten var länge ett hinder i Kroatiens anslutningsprocess. Efter att Slovenien blockerat framsteg på flera förhandlingsområden i nästan ett års tid skedde ett genombrott under svenskt ordförandeskap 2009. En förhandlingsprocess understödd av Sverige och kommissionen ledde fram till en bilateral överenskommelse om att låta en skiljedomstol avgöra gränstvisten. Skiljedomsavtalet skrevs under av de båda ländernas

regeringschefer i Stockholm den 4 november 2009 i närvaro av Sveriges statsminister i egenskap av EU:s ordförande. Som ett resultat av överenskommelsen möjliggjordes under svenskt ordförandeskap tre anslutningskonferenser före årets slut där sex förhandlingskapitel öppnades och tio stängdes. I ett regionalt perspektiv var denna typ av konflikthantering även ett viktigt exempel för hur framtida bilaterala dispyter bör lösas genom dialog och kompromiss.

Efter uppmaning från Europeiska rådet kunde beslut fattas vid en anslutningskonferens på ministernivå den 30 juni 2011 om att avsluta de tekniska förhandlingarna med Kroatien och stänga de utestående förhandlingskapitlen. Stats- och regeringscheferna bedömde att landet kommer att uppfylla alla skyldigheter som följer av ett medlemskap vid den planerade tidpunkten för anslutningen, förutsatt att de fortsätter sina ansträngningar i detta syfte och fullföljer alla nödvändiga reformer och åtaganden på regelverkets alla områden. Vid detta möte fastställdes de s.k. övervakningsmekanismerna som ämnar säkerställa att Kroatien uppfyller sina åtaganden. Den rigorösa övervakningen omfattar bl.a. dialog inom SAP, sakkunnigbedömningar, övervakningstabeller och rapporter om de offentliga finanserna.

I samband med att kommissionen under hösten 2011 presenterade sin översynsrapport meddelades även dess stöd för Kroatiens anslutning. Sveriges regering beslutade den 1 december att fördraget kunde undertecknas och samma dag gav även Europaparlamentet sitt samtycke.

Vid mötet i Europeiska rådet den 9 december 2011 undertecknades det gemensamma anslutningsfördraget. I Kroatien godkändes anslutningen dels genom en folkomröstning den 22 januari 2012 där 66 procent av de röstande var för ett medlemskap och dels av ett enhälligt parlament den 9 mars 2012. I ett nästa steg ska medlemsstaternas parlament godkänna anslutningsfördraget, en process som väntas fortgå fram till senhösten 2013.

3.3 EU:s förmedlemskapsstöd - det finansiella stödet till utvidgningsprocessen

Ett åtagande från EU:s sida att aktivt medverka till att förbereda kandidatländerna för medlemskap fastställdes 1993–1994. År 1997 antogs en förstärkt förmedlemskapsstrategi, som bl.a. innefattade förmedlemskapsstöd. Under det finansiella perspektivet 2000–2006 var förmedlemskapsstödet uppdelat i olika program för kandidatländer och potentiella kandidatländer. Vidare fanns ett särskilt program för Turkiet. För perioden 2007–2013 ersattes dessa program av det nuvarande stödinstrumentet, det s.k. Instrument for Pre-accession Assistance (IPA), som omfattar alla kandidatländer och potentiella kandidatländer. Avsikten var att effektivisera reformsamarbetet med utvidgningsländerna inom ramen för EU-utvidgningsprocessen. IPA-stödet är indelat i fem komponenter: övergångsstöd och institutionsbyggande insatser, gränsöverskridande samarbete, regional utveckling, utveckling av mänskliga resurser och landsbygdsutveckling. Stödet består av både nationella, regionala samt gränsöverskridande insatser.

3.3.1 Förmedlemskapsstödet till Kroatien

Inledningsvis var EU:s stöd till Kroatien, liksom till övriga länder på västra Balkan, inriktat på återuppbyggnad, stabilisering och stöd till återvändande flyktingar/internflyktingar. Sedan Kroatien blev potentiellt kandidatland år 2000 och därefter kandidatland år 2004 har stödet alltmer inriktats på institutionella reformer och kapacitetsbyggnad, som förberedelse för EU-medlemskap. Övergången till det nya instrumentet för förmedlemskapsstöd, IPA, under 2007 innebar en ytterligare fokusering på medlemskapsförberedelser, i enlighet med reformprioriteringarna i EU:s utvidgningsstrategi och Köpenhamnskriterierna. Kroatien har sedan år 2007 erhållit finansiellt stöd under samtliga fem komponenter. Under perioden 2007–2011 har Kroatien erhållit totalt ca 750 miljoner

euro i förmedlemskapsstöd. Vid det förväntade EU-inträdet 2013 beräknas totalbeloppet ha stigit till knappt 1 miljard euro. Volymmässigt har störst andel av stödet använts för struktur- och jordbruksfundsförberedande insatser, men omfattande stöd har även gått till uppbyggnad av institutioner, bl.a. effektivisering av offentlig förvaltning, tillväxtfrämjande reformer samt anpassning till EU:s regelverk, t.ex. på miljöområdet. På senare år har hög prioritet givits till insatser för att stärka rättsstaten och åtgärder mot korruption och organiserad brottslighet. Sverige har under åren 1992–2009 givit bilateralt bistånd till Kroatien till ett totalbelopp om cirka 450 miljoner kronor. Under 2000-talet inriktades det svenska stödet huvudsakligen på att främja Kroatiens EU-närmande och komplettera EU:s förmedlemskapsstöd.

3.4 Anslutningsförhandlingarna

3.4.1 Hur förhandlingsarbetet var upplagt

Förhandlingarna med Kroatien fördes i princip i enlighet med den etablerade praxis och det förhandlingsramverk som finns för utvidgningsförhandlingar. Emellertid gjordes vissa justeringar utifrån erfarenheterna från förhandlingarna med Rumänien och Bulgarien genom införandet av s.k. öppnings- och stängningsvillkor samt en mer rigorös övervakningsmekanism efter förhandlingarnas avslutande. När Kroatien lämnade in ansökan om medlemskap gjorde kommissionen med utgångspunkt från köpenhamnskriterierna bedömningen att landet tillräckligt uppfyllde de grundläggande kriterierna och förslog rådet att förhandlingar skulle inledas.

Det första steget i Kroatiens medlemskapsförhandlingar var den s.k. screeningprocessen. Det innebar att kommissionen och kandidatlandet jämförde EU:s lagstiftning med den kroatiska. Processen resulterade i screeningrapporter för förhandlingskapitlen som i sin tur bl.a. har utgjort basis för

rekommendationer om eventuella krav för att öppna förhandlingar av ett visst kapitel.

När rapporten och dess medföljande villkor godkändes av samtliga medlemsstater inleddes det andra steget i processen. Kroatien ombads lämna in sin förhandlingsposition i det aktuella kapitlet varefter kommissionen sammanställde ett förslag på en gemensam position. Förslaget, som stod inför godkännande av medlemsstaterna, innehöll villkor för att förhandlingskapitlet skulle kunna stängas.

Det sista steget i förhandlingarna av ett visst kapitel har skett i samband med en så kallad anslutningskonferens som ägt rum ca två gånger per år och genomförts på ministernivå. Det är vid dessa tillfällen som kapitel öppnats och stängts. Stängningen av ett kapitel var enbart provisorisk vilket beror på att förhandlingsöverenskommelsen inte anses slutgiltig förrän alla kapitel färdigförhandlats.

Grundläggande svenska ståndpunkter togs på ett tidigt stadium fram inom Regeringskansliet. Dessa utarbetades i samråd med berörda myndigheter och uppdaterades allteftersom förhandlingarna fortskred. Riksdagens EU-nämnd och utskott har löpande hållits underrättade om förhandlingsarbetet.

Det praktiska förarbetet till förhandlingarna har skötts av kommissionen. Kommissionen har haft i uppdrag att följa kandidatländernas ansträngningar för att anpassa regelsystem och administration till EU:s krav. Vid genomgångar (s.k. screenings) mellan tjänstemän från kommissionen och tjänstemän från ministerier och myndigheter i Kroatien har kommissionen försökt få en uppfattning om i vilken utsträckning landets regelverk och administration ligger i linje med EU:s krav och, om så inte är fallet, informera Kroatien om vad som krävs. Kommissionen har dessutom försökt att bilda sig en uppfattning om hur landets regelverk praktiskt fungerar när införlivandet av regelverket på ett visst område väl har skett. En fråga som kommissionen bl.a. ställt sig är om Kroatien har fungerande behöriga myndigheter att verkställa unionens regelverk. Kommissionen har löpande genomfört denna typ av kontroll, s.k. monitoring. Ovan nämnda information har sedan

legat till grund för ställningstagandet om ett förhandlingskapitel ska stängas provisoriskt eller om det ska förbli öppet. För att samordna hela denna process finns vid kommissionen ett särskilt generaldirektorat för utvidgningsfrågor.

Kommissionens övervakningsarbete kommer att fortsätta och intensifieras fram till Kroatiens anslutning. Under perioden fram till inträdet kontrolleras att landet uppfyller alla sina åtaganden och fortsätter sina förberedelser för att påta sig de skyldigheter som följer av medlemskapet. De områden som kommissionen ägnar särskilt mycket uppmärksamhet åt är åtaganden inom rättsväsende och grundläggande rättigheter, rättvisa, frihet och säkerhet samt konkurrenspolitik. Utöver de halvårsvisa bedömningarna kommer en övergripande övervakningsrapport att läggas fram för Europaparlamentet och rådet hösten 2012.

4 Förhandlingsresultatet

Huvuddelen av EU:s regelverk kommer att vara införlivat av Kroatien från och med anslutningsdagen. I likhet med tidigare utvidgningsomgångar har förhandlingarna dock resulterat i ett antal olika övergångsbestämmelser och några permanenta undantag. De viktigaste av dessa beskrivs nedan. De flesta övergångsperioderna eller undantagen återfinns inom förhandlingskapiteln fri rörlighet för arbetstagare, jordbruk och landsbygdsutveckling, skatter samt miljö.

För att säkerställa att Kroatiens efterlever regelverket har EU möjlighet att tillgripa tre olika skyddsklausuler: en generell ekonomisk skyddsklausul; en specifik skyddsklausul för den inre marknaden samt en specifik klausul rörande rättsliga och inrikes frågor. Den allmänna skyddsklausulen gäller för det fall att det inom tre år efter anslutningen skulle uppstå allvarliga svårigheter som kan bli bestående inom någon ekonomisk sektor eller som allvarligt kan försämra ekonomin inom ett visst geografiskt område. I ett sådant fall får Kroatien ansöka om bemyndigande att vidta skyddsåtgärder för att rätta till situationen. Under samma förutsättningar får även de nuvarande medlemsstaterna ansöka om bemyndigande att vidta skyddsåtgärder i förhållande till Kroatien.

Skyddsklausulen till skydd för den inre marknads funktion ger kommissionen möjlighet att inom tre år efter anslutningen vidta åtgärder om Kroatien inte har lyckats genomföra de åtaganden som landet gjort inom ramen för anslutningsförhandlingarna på detta område.

På området rättsväsende och grundläggande rättigheter har inga undantag eller övergångsregler antagits. Det har emellertid införts en skyddsklausul som kan användas om det finns allvarliga brister i införlivandet, genomförandet eller tillämpningen av olika rättsakter på området. De åtgärder som kan bli aktuella är ett tillfälligt upphävande av relevanta bestämmelser och beslut.

Vad gäller rättvisa, frihet och säkerhet tillåts Kroatien behålla gemensamma gränsövergångsställen vid gränsen till Bosnien och Hercegovina. Detta är en konsekvens av att Schengenregelverket inte tillämpas i Kroatien från anslutningsdagen.

Vad gäller kapitlet fri rörlighet för arbetstagare finns vissa övergångsbestämmelser, bl.a. avseende rätten till anställning. Främst avser detta de första två åren efter anslutning och innebär att nationella bestämmelser, eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal, tillämpas. Även rätten för familjemedlemmar till anställning är förenad med vissa övergångsbestämmelser. Vidare har Tyskland och Österrike givits rätten att tillämpa vissa tillfälliga regler när en utländsk tjänsteutövare skickar en arbetstagare till ett annat land för att tillfälligt utföra arbete (utstationering).

På konkurrensområdet har Kroatien beviljats övergångsbestämmelser för omstrukturering av varvsindustrin. För de aktuella företagen fastställs villkor avseende bl.a. nivån på det statliga stödet, det egna bidraget, kapacitetsminskningar, produktionsbegränsningar och andra åtgärder som vidtas för att garantera en återgång till lönsamhet.

Vad gäller jordbruk och landsbygdsutveckling präglas kapitlet till del av principer från tidigare utvidgningsomgångar, bl.a. ska direktstöd till lantbrukare fasas in under en 10-års period. Vidare ska Kroatien inom fyra månader efter anslutningen till EU delge detaljerad information till kommissionen över alla statliga stödåtgärder som ska klassas som befintligt stöd. Klassificeringen ska gälla till och med utgången av det tredje året efter anslutning. Kroatien har även tilldelats en omstrukturingsreserv utöver baskvoten för mjölk samt, under

en övergångsperiod, en nationell produktionskvot av socker och en importkvot av rårörsocker. Hänsyn har också tagits till Kroatiens förutsättningar gällande jordbruksmark som misstänks vara minerad och begäran om inrättandet av en nationell minröjningsreserv har godkänts.

Vad gäller livsmedelssäkerhet, veterinära och fytosanitära frågor har Kroatien bl.a. beviljats undantag från hygienreglerna för ett antal anläggningar inom sektorerna för kött, mjölk, fisk och animaliska biprodukter fram till och med den 31 december 2015. Kroatien har även begärt undantag från kravet på veterinärkontroller för sändningar av produkter som transiteras genom Bosnien och Hercegovinas territorium vid Neum.

På beskattningsområdet har Kroatien beviljats övergångsbestämmelser för mervärdesskatt och punktskatter. Landet har bl.a. medgivits en möjlighet att tillämpa en högre omsättningsgräns för rätten att undanta mindre och medelstora företag från momsregistrering och beskattning. Kroatien har även fått ett permanent undantag för att få behålla befrielse från mervärdesskatt med avdragsrätt vad avser internationell transport av passagerare under vissa förutsättningar. På punktskatteområdet har Kroatien övergångsvis fått dispens för att uppnå den inom EU gällande minimipunktskatten på cigaretter t.o.m. 31 december 2017.

På miljöområdet har Kroatien begärt övergångsperioder för en rad direktiv. Dessa inbegriper: åtaganden inom systemet för handel med utsläppsrätter; luftkvalitet och renare luft; avfallsdeponier; avloppsvatten; dricksvatten; utsläpp av flyktiga organiska föroreningar; utsläpp av luftföroreningar från stora förbränningsanläggningar samt samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar. I ett särskilt protokoll till fördraget ges under vissa förutsättningar stöd åt Kroatien genom en engångsöverföring av utsläppsenheter som har tilldelats enligt Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.

För finansiella och budgetära bestämmelser har vissa övergångslösningar aktualiserats. Under det första året efter anslutningen ska unionen lämna tillfälligt finansiellt stöd till

Kroatien så att landet kan utveckla och stärka sin administrativa och rättsliga förmåga att genomföra unionslagstiftningen och kontrollera att den efterlevs samt främja landets utbyte av goda rutiner med andra EU-länder. Vidare ska en Schengenfacilitet inrättas som ett tillfälligt instrument för att mellan anslutningsdagen och utgången av 2014 bistå Kroatien med att finansiera åtgärder vid unionens nya yttre gränser för genomförande av Schengenregelverket och för kontroll vid de yttre gränserna.

5 Anslutningsfördragets uppbyggnad

5.1 Inledning

Anslutningsfördraget mellan EU och Kroatien är i huvudsak uppbyggt på samma sätt som vid de tidigare utvidgningarna. I likhet med tidigare består det nu aktuella anslutningsfördraget av två dokument, ett kort fördrag (fördraget) och en akt om villkoren för Kroatiens anslutning (anslutningsakten). Till anslutningsakten har bifogats nio bilagor, ett protokoll om utsläppsenheter samt en slutakt. Bilagorna innehåller anpassningar av rättsakter, övergångsbestämmelser och undantag för att möjliggöra Kroatiens tillträde. Slutakten innehåller exempelvis förklaringar samt även en skriftväxling om ett informations- och samrådsförfarande med Kroatien fram till anslutningsdagen.

5.2 Fördraget

Enligt artikel 1.1 och 1.2 i fördraget blir Kroatien medlem i Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen samt parter till de fördrag som ligger till grund för unionen enligt den lydelse de har efter ändringar och tillägg. De fördrag som avses är fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

Enligt artikel 3.3 träder anslutningsfördraget i kraft den 1 juli 2013 förutsatt att alla ratifikationsinstrument har deponerats före den dagen.

5.3 Anslutningsakten

Anslutningsakten med anslutningsvillkoren och anpassningarna av grundfördragen innehåller fem olika delar.

Den första delen (artiklarna 1–8) anger vissa allmänna principer. Artikel 1 innehåller exempelvis definitioner av de grundläggande fördragen och en uppräknning av de nuvarande medlemsstaterna. Artikel 2 anger att från dagen för anslutningen ska bestämmelserna i de grundläggande fördragen och i de akter som har antagits före anslutningen vara bindande för Kroatien och tillämpas på de villkor som anges i fördragen och i anslutningsakten.

Artikel 3 anger att Kroatien genom anslutningsakten ansluter sig till de beslut och avtal som medlemsstaterna har fattat eller ingått vid sammanträden i Europeiska rådet och rådet. Artikel 4 handlar om Schengenregelverkets tillämpning. Artikel 5 anger att Kroatien ska delta i den ekonomiska och monetära unionen från och med anslutningen som medlemsstat med undantag i enlighet med artikel 139 i EUF-fördraget. Artikel 6 anger att de avtal och konventioner som unionen har ingått med tredje länder eller internationella organisationer ska vara bindande för Kroatien. Artiklarna 7–8 innehåller allmänna bestämmelser om förhållandet mellan anslutningsakten, övergångsbestämmelserna och de grundläggande fördragen.

Anslutningsaktens andra del (artiklarna 9–14) handlar om anpassningar av de institutionella bestämmelserna i fördragen. Här finns bestämmelser om den förändring av antalet domare i domstolen och tribunalen som anslutningen innebär. Det finns även bestämmelser om det nya antalet ledamöter i styrelsen för Europeiska investeringsbanken samt antalet ledamöter i vetenskapliga och tekniska kommittén enligt Euratomfördraget.

Den tredje delen av anslutningsakten (artiklarna 15–17) upptar hänvisningar till de mycket omfattande bilagorna III och IV som redovisar de rättsakter som har behövts anpassas tekniskt för att möjliggöra Kroatiens tillträde. Bilagorna innehåller exempelvis anpassningar av direktiv och förordningar som rör jordbruk, fiske, konkurrenspolitik och miljö.

I den fjärde delen av anslutningsakten (artiklarna 18–44) återfinns de tillfälliga bestämmelser som blivit resultatet av förhandlingarna. De tillfälliga bestämmelserna upptar fyra avdelningar. Avdelning I, Övergångsbestämmelser, Avdelning II, Institutionella bestämmelser, Avdelning III, Finansiella bestämmelser, Avdelning IV, Övriga bestämmelser. Avdelning I hänvisar till bilaga V som närmare beskriver olika övergångslösningar. Under avdelning II återfinns institutionella bestämmelser som rör antalet ledamöter i Europaparlamentet och hur de ska utses. Det finns även bestämmelser om hur medlemsstaternas röster ska räknas i Europeiska rådet och rådet samt bestämmelser om fördelningen av ledamöter i olika kommittéer. Avdelning III reglerar hur mycket Kroatien ska betala till Europeiska investeringsbanken samt till kol- och stålforskningsfonden. Vidare finns föreskrifter om stöd för institutionsuppbyggnad samt åtaganden från unionen i form av tillfälligt finansiellt stöd genom bl. a. en Schengen- och likviditetsfacilitet. Under avdelning IV återfinns bl.a. bestämmelser om skyddsklausuler.

Den femte delen av anslutningsakten (artiklarna 45–55) innehåller genomförandebestämmelser och omfattar tre avdelningar. Avdelning I rör nödvändiga anpassningar till institutionernas arbetsordningar och till kommittéernas regler och arbetsordningar. Avdelning II handlar om tillämpningen av institutionernas akter och innehåller bl.a. en bestämmelse som anger att efter anslutningen ska direktiv och beslut enligt artikel 288 EUF-fördraget anses vara riktade till Kroatien. Avdelning III innehåller bl.a. slutbestämmelser som exempelvis anger att Italiens regering ska till Kroatien överlämna en bestyrkt kopia av de gällande fördragen.

6 Generell rättsverkan av ett medlemskap

Bestämmelserna i fördraget och anslutningsakten utgör de centrala reglerna om den rättsverkan som medlemskapet får för Kroatien. I den mån särskilda undantag, övergångsregler eller anpassningar inte upptagits i anslutningsakten blir de för unionen grundläggande fördragen (primärrätten) och alla därtill anslutande rättsakter (sekundärrätten) bindande för den nya medlemsstaten. Detta gäller även de avtal som EU har ingått med tredje land eller en internationell organisation. I korthet innebär det att anslutningsfördraget endast i begränsad omfattning ger ett besked om den totala rättsverkan för den nya medlemsstaten som ett medlemskap innebär. En fullständig bild framkommer först vid ett närmare studium av grundfördragen, de antagna rättsakterna och EU:s avtal med tredje länder och internationella organisationer samt av EU-domstolens praxis. Anslutningsfördraget berör i huvudsak endast de frågor som har varit aktuella i medlemskapsförhandlingarna och resulterat i särlösningar eller förtydliganden.

7 Anslutningsfördragets innehåll

Anslutningsfördragets allmänna delar

Principer

Anslutningsakten anger de grundläggande regelverk och de principer som Kroatien måste tillämpa. Inledningsvis ges definitioner av grundläggande fördrag, nuvarande medlemsstater, unionen och institutioner. Från och med dagen för anslutningen ska bestämmelserna i grundläggande fördrag och i rättsakter som har antagits av institutionerna före anslutningen vara bindande för Kroatien.

Därefter anges mer specifika skyldigheter. Endast vissa delar av Schengenregelverket kommer att tillämpas i Kroatien från och med anslutningen till EU. De delar som gäller fri rörlighet och upphävande av de inre gränskontrollerna kommer att bli gällande först sedan man har fattat ett särskilt rådsbeslut om detta.

Kroatien ska delta i EMU från och med anslutningsdagen. Kroatien kommer att delta i EMU som en medlemsstat med undantag (artikel 139 EUF-fördraget).

Den nya medlemsstaten ansluter sig till de beslut och avtal som företrädare för medlemsstaternas regeringar har fattat eller ingått vid sammanträdena i Europeiska rådet och i rådet samt alla andra avtal som de nuvarande medlemsstaterna har ingått och som gäller unionens funktion eller verksamhet.

Kroatien ska ha samma ställning som de andra medlemsstaterna när det gäller förklaringar, resolutioner eller andra ståndpunkter som har antagits av Europeiska rådet, rådet

eller medlemsstaterna. Landet ska följaktligen beakta de principer och riktlinjer som uttryckts i dessa dokument samt säkerställa deras genomförande.

Bilaterala och multilaterala avtal

Sådana avtal eller konventioner som unionen har ingått eller provisoriskt tillämpar med ett eller flera tredjeländer, med en internationell organisation, eller med en medborgare i tredje land ska vara bindande för Kroatien på de villkor som anges i de grundläggande fördragen eller i anslutningsfördraget.

Bilaterala avtal och den förenklade proceduren

Kroatiens anslutning till vissa bilaterala avtal ska, utan att påverka kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna, godkännas genom att protokoll till sådana avtal eller konventioner ingås mellan rådet och den andra parten. Protokollet ska ingås på medlemsstaternas vägnar genom ett enhälligt rådsbeslut.

Syftet med den förenklade proceduren är att accelerera Kroatiens anslutning till de bilaterala avtalen.

Övriga avtal och kvantitativa importrestriktioner

Genom anslutningen tillträder Kroatien Cotonou-avtalet som undertecknades av medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillaohavsområdet å ena sidan och EU och dess medlemsstater å andra sidan.

Vidare ska landet ansluta sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i enlighet med artikel 128 i det avtalet. Denna artikel fastslår att varje europeisk stat som blir medlem i unionen måste ansluta sig till EES-avtalet.

Kroatien ska därutöver tillämpa bilaterala textilavtal och överenskommelser som har ingåtts mellan unionen och tredjeländer. Kvantitativa importrestriktioner på textilier, kläder och stål som tillämpas av unionen ska justeras och beakta den nya medlemsstatens anslutning. Fiskeavtal som Kroatien har ingått med tredjeländer ska förvaltas av unionen från och med anslutningsdagen.

Kroatien ska även frånträda alla frihandelsavtal med tredjeländ, inklusive det Centraleuropeiska frihandelsavtalet.

I den mån avtal mellan en eller flera nya medlemsstater å ena sidan och ett eller flera tredjeländer å andra sidan inte är förenliga med de skyldigheter som följer av anslutningsfördraget ska Kroatien vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja de oförenligheter som har konstaterats. Om Kroatien har svårigheter med att anpassa ett avtal som har ingåtts med ett eller flera tredjeländer före anslutningen ska Kroatien enligt villkoren i det avtalet frånträda det.

7.1 Fri rörlighet för varor

7.1.1 Bakgrund

Den fria rörligheten för varor mellan EU:s medlemsstater utgör en grundläggande del av den inre marknaden. Av artikel 30 i EUF-fördraget följer att tullar på import och export är förbjudna mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 34 är kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan förbjudna och enligt artikel 35 gäller motsvarande även för exportrestriktioner. I artikel 36 anges de undantagsfall där medlemsstaterna i förhållande till artikel 34 och 35 får hindra den fria rörligheten för varor, t.ex. för att skydda allmän ordning eller människors och djurs hälsa. För att underlätta gränsöverskridande handel har det skapats sekundärrättsliga regler med tekniska krav för specifika produkter. EUF-fördragets regler är inte tillämpliga inom de områden där

reglerna har harmoniserats. Harmoniserade regler gäller för en stor andel av de produkter som cirkulerar på EU-marknaden.

Inom de områden där det saknas harmoniserade regler tillämpas den grundläggande EU-rättsliga principen om ömsesidigt erkännande. Principen bygger på EU-domstolens praxis gällande de grundläggande fördragsbestämmelserna om varors fria rörlighet och etablerades genom EU-domstolens dom i målet *Cassis de Dijon*. Av principen följer att om en vara väl släppts på marknaden och uppfyller gällande regler i en av EU:s medlemsstater får den som huvudregel fritt cirkulera inom hela unionen. Undantag är endast tillåtna i de fall som anges i ovan nämnda artikel 36 i EUF-fördraget eller enligt andra grunder som erkänts i EU-domstolens praxis.

Förutom de harmoniserade regler som gäller för enskilda produkter finns det vissa sektorsövergripande sekundärrättsliga regler för att underlätta varors fria rörlighet. På det harmoniserade området finns förordningen (EG) nr 765/2008 om ackreditering och marknadskontroll. På det icke-harmoniserade området finns direktivet 98/34/EG som etablerar ett remissförfarande på EU-nivå för förslag till nya nationella tekniska regler. På det icke-harmoniserade området finns även förordningen (EG) nr 764/2008 som syftar till att förbättra tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på varuområdet.

7.1.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverken för varor från anslutningsdagen utan undantag. Vissa övergångsregler finns för tillämpningen av direktivet 2001/83/EG av den 6 november 2006 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel. Övergångsreglerna innebär att godkännande för försäljning av läkemedel som utfärdats enligt kroatisk lagstiftning före anslutningsdagen ska fortsätta att gälla tills de förnyas i enlighet med unionens regelverk alternativt tills fyra år från

anslutningsdagen. Kroatien har accepterat hela regelverket och några särskilda konsekvenser för Sverige förväntas inte uppkomma.

7.2 Etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster

7.2.1 Bakgrund

Fri rörlighet för tjänster var en målsättning redan i Romfördraget från 1957, men på grund av medlemsstaternas olika nationella regler har tjänstehandeln inte kunnat nå sin fulla potential. För att undanröja hinder och få bättre genomslag för principerna i artiklarna 49 och 56 i EUF-fördraget om fri etablering respektive fri rörlighet för tjänster antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 september 2006 om tjänster på den inre marknaden. Tjänstedirektivets bestämmelser var således inte aktuella vid tidigare anslutningar till EU.

Tjänstedirektivet

Tjänstedirektivets regler syftar till att skapa en gemensam inre marknad för tjänster genom att göra det enklare för företag att etablera sig och tillfälligt tillhandahålla tjänster. Direktivet är tillämpligt på tjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantörer som är etablerade i en medlemsstat inom EU. Enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) omfattar den inre marknaden även de tre EES-staterna Island, Liechtenstein och Norge. I tjänstedirektivet anges att direktivet inte ska påverka vissa områden, t ex. straffrätt och arbetsrätt. I artikel 2.1 definieras direktivets tillämpningsområde. Vissa verksamheter undantas uttryckligen från direktivets tillämpningsområde (artikel 2.2–3). Dessa är t.ex. tjänster som

tillhandahålls av bemanningsföretag, hälso- och sjukvårdstjänster samt spelverksamhet. Tjänstedirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden och förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden. Samtliga författningsändringar samt en utförlig redogörelse av det svenska genomförandet av tjänstedirektivet finns behandlade i regeringens proposition 2008/09:187 om genomförande av tjänstedirektivet.

7.2.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket med beaktande av övergångsbestämmelserna som återfinns i avsnitt 7.3.4 om utstationering av arbetstagare. Övergångsbestämmelserna hänvisar till artikel 56 EUF-fördraget vilket innebär att bestämmelserna även inverkar på den fria rörligheten för tjänster.

Kroatiens anslutning till unionen innebär en utökning av den inre marknaden. Det kommer därmed bli enklare för företag att etablera sig och tillfälligt tillhandahålla tjänster i den utvidgade kretsen av medlemsstater. Arbetet med att undanröja hinder och upprätthålla den fria rörligheten för tjänster på EU:s inre marknad kommer även fortsättningsvis att ställa stora krav på alla medlemsstater. När det gäller konsekvenser för Sverige med anledning av övergångsbestämmelserna om utstationering av arbetstagare, se avsnitt 7.3.4.

7.3 Fri rörlighet för arbetstagare

7.3.1 Bakgrund

Inom ramen för regelverket om fri rörlighet för personer utgör reglerna om fri rörlighet för arbetstagare ett nyckelområde. De grundläggande bestämmelserna på detta område, som innebär att

en unionsmedborgare ska kunna ta arbete i en medlemsstat och behandlas på lika villkor som medlemsstatens egna medborgare, finns i artiklarna 45–48 i EUF-fördraget.

Härutöver finns en omfattande sekundärrättslig reglering, bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. I kapitlet redogörs även för Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

7.3.2 Förhandlingsresultatet

Övergångsbestämmelser till förordning (EU) nr 492/2011

Förordning (EU) nr 492/2011 ger i korthet arbetstagarna rätt att fritt ta anställning och arbeta inom ett annat medlemslands territorium enligt det landets lagar och utan att utsättas för diskriminering på grund av medborgarskap.

Enligt artikel 18 i anslutningsakten och dess bilaga V är Kroatiens anslutning förenad med vissa övergångsbestämmelser. Detta innebär att rätten för kroatiska arbetstagare att fritt ta anställning i ett annat medlemsland enligt artiklarna 1–6 i förordningen inte ska gälla i förhållande till kroatiska medborgare de första två åren efter anslutning. Istället ska nationella bestämmelser, eller bestämmelser som följer av bilaterala avtal, tillämpas. Dessa bestämmelser kan beroende på hur liberala de är innebära full tillgång till arbetsmarknaden.

Kroatiska medborgare som lagligen arbetar i en nuvarande medlemsstat vid anslutningsdagen och som haft tillträde till dess arbetsmarknad under en oavbruten period på minst tolv månader, eller som efter anslutningen har haft tillträde till

arbetsmarknaden under en sammanhängande period på minst tolv månader ska omfattas av den fria rörligheten.

Inom två år från anslutningsdagen ska rådet se över hur övergångsbestämmelserna fungerar. Därefter ska de nuvarande medlemsstaterna underrätta kommissionen om de kommer att fortsätta att tillämpa undantagsbestämmelserna. I avsaknad av en sådan underrättelse ska förordningen tillämpas fullt ut.

Undantagsbestämmelserna ska i princip upphöra att gälla fem år efter anslutningsdagen men kan i vissa fall gälla till och med sju år från anslutningsdagen om det på en medlemsstats arbetsmarknad uppstått allvarliga störningar eller hot om sådana störningar. Kroatien har rätt att tillämpa undantagsbestämmelser av motsvarande slag gentemot en medlemsstat som tillämpar sådan.

Övergångsarrangemangen ger stor frihet åt de enskilda medlemsstaterna att bestämma om EU:s regelverk om den fria arbetskraftens rörlighet ska gälla under en övergångsperiod.

Övergångsbestämmelser till direktiv 2004/38/EG

Direktiv 2004/38/EG kodifierar EU-domstolens praxis och samlar regelverket för arbetstagare, egenföretagare, studenter och icke-ekonomiskt aktiva i en enda rättsakt. Direktivet syftar bl.a. till att göra det enklare för unionsmedborgare att utnyttja rätten till fri rörlighet samt att underlätta rörlighet och bosättning för unionsmedborgares familjemedlemmar. Grundprincipen är att unionsmedborgare ska kunna röra sig fritt mellan medlemsstaterna på ungefär samma villkor som när medlemsstaternas medborgare rör sig inom de egna länderna.

Under tid som övergångsbestämmelserna till förordning 492/2011 gäller ska artikel 23 i direktiv 2004/38/EG som ger familjemedlemmar rätt till anställning vara förenad med vissa övergångsbestämmelser.

*Övergångsbestämmelser till direktiv 96/71/EG
(utstationeringsdirektivet)*

Utstationeringsdirektivet reglerar situationer när en utländsk tjänsteutövare skickar en arbetstagare till ett annat land för att tillfälligt utföra arbete där (utstationering). Enligt utstationeringsdirektivet ska värdlandets regler och villkor vara tillämpliga. Det är regler om minimilön, antal betalda semesterdagar, längsta arbetstid och kortaste vilotid, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen (arbetsmiljö) och diskrimineringsregleringen som avses. De beskrivna områdena brukar kallas direktivets ”hårda kärna”.

Övergångsbestämmelserna till utstationeringsdirektivet innebär att Tyskland och Österrike ges rätt att tillämpa tillfälliga regler inom t.ex. byggsektorn. Övergångsbestämmelserna påverkar inte Sverige eller Sveriges relation med Kroatien.

Gemensamma bestämmelser rörande fri rörlighet för arbetstagare

Utan hinder av tillämpningen av övergångsbestämmelserna ska de nuvarande medlemsstaterna, under varje period när nationella bestämmelser eller sådana bestämmelser som följer av bilaterala överenskommelser tillämpas, förtursbehandla arbetstagare som är medborgare i medlemsstaterna i förhållande till arbetstagare som är medborgare i tredjeländer i fråga om tillträde till sina arbetsmarknader.

Migrerande kroatiska arbetstagare och deras familjer som lagligen är bosatta och arbetar i en annan medlemsstat eller migrerande arbetstagare från andra medlemsstater och deras familjer som lagligen är bosatta och arbetar i Kroatien får inte behandlas mer restriktivt än de som kommer från tredjeländer och är bosatta och arbetar i den aktuella medlemsstaten respektive i Kroatien. Vidare får, som en tillämpning av principen om unionspreferens, migrerande arbetstagare från

tredjeländer som är bosatta och arbetar i Kroatien inte åtnjuta en mer gynnsam behandling än kroatiska medborgare.

7.4 Fri rörlighet för kapital

7.4.1 Bakgrund

Fri rörlighet för kapital är en av de fyra friheterna i EU-rätten och utgör en viktig del av den inre marknadens funktion. Den fria rörligheten för kapital omfattar dels kapital- och betalningsöverföringar, dels transaktioner avseende tillgångar såsom fastigheter, företag och portföljinvesteringar. Dessutom ingår bestämmelser om betalningssystem samt bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering.

Fri rörlighet för kapital regleras i artiklarna 63–66 EUF-fördraget. Enligt artikel 63 EUF-fördraget ska alla restriktioner för kapitalrörelser eller för betalningar mellan medlemsstaterna samt mellan medlemsstaterna och tredjeland vara förbjudna. Förbudet mot begränsningar för kapitalrörelser innebär dock inte att länderna inte kan ha olika kontroller av kapitalrörelser, till exempel för att förhindra lagbrott.

7.4.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i kapitlet med ett undantag. Vid förhandlingar i samband med de två föregående utvidgningarna tillämpades en grundläggande princip att de nya medlemsländerna skulle ges möjlighet att under en övergångsperiod behålla sina nationella regler för fastighetsförvärv. Detsamma har gällt vid förhandlingarna med Kroatien. Principen för övergångsregler har varit densamma, nämligen att en övergångsperiod på sju år bör vara möjlig för förvärv av jordbruksfastigheter.

Kroatien har följaktligen beviljats en övergångsperiod på sju år under vilka övriga EU-medborgare eller juridiska personer inte har rätt att köpa jordbruksfastigheter.

När det gäller förvärv av fast egendom kan konstateras att Sverige i sin förhandling om ett EU-medlemskap fick en övergångsperiod på fem år för utländska förvärv av fritidsfastigheter.

För Sveriges vidkommande är bedömningen att övergångsperioderna i huvudsak berör privatpersoner och att inga negativa konsekvenser på detta område uppkommer.

7.5 Offentlig upphandling

7.5.1 Bakgrund

Offentlig upphandling är en av hörnstenarna i EU:s inre marknad. Lagstiftningen på området består vid sidan av bestämmelserna i EU-fördragen av ett antal direktiv som harmoniserar lagstiftningen i medlemsstaterna vilket medför att företag kan lämna anbud i upphandlingar under gemensamma villkor hos samtliga medlemsstaters myndigheter.

Det sekundärrättsliga upphandlingsregelverket omfattar förutom direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfaranden vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster, direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfaranden om upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster samt direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfaranden vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet. Ytterligare två direktiv reglerar rättsmedel på upphandlingsområdet, direktiv 1989/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och

anläggningsarbeten och direktiv 1992/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna.

7.5.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket utan undantag eller övergångsregler med tillämpning från anslutningsdagen. Det torde inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket.

Utvidgningen av unionen innebär en utökning av den inre marknaden. Företag ska därmed kunna lämna anbud i upphandlingar på den utvidgade inre marknaden.

7.6 Bolagsrätt

7.6.1 Bakgrund

Det gemensamma regelverket under detta kapitel omfattar associationsrätt, redovisningsrätt och revision. Regelverket består av ett flertal direktiv och förordningar.

7.6.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att utan undantag eller övergångsbestämmelser tillämpa regelverket för detta område från anslutningsdagen.

7.7 Immaterialrätt

7.7.1 Bakgrund

Immaterialrätten är den del av juridiken som handlar om det rättsliga skyddet för intellektuella prestationer och kännetecken. Immaterialrätten består av dels det industriella rättsskyddet, dvs. skyddet för uppfinningar, varumärken, mönster m.m., dels upphovsrätten, dvs. skyddet för litterära och konstnärliga verk, och de till upphovsrätten närstående rättigheterna.

Den som utvecklat eller skapat något som uppfyller kraven för att skyddas får ensamrätt att exploatera, dvs. kommersiellt utnyttja, det han eller hon gjort.

Det immaterialrättsliga skyddet har grundläggande betydelse för främjandet av kreativitet och innovation. Rättigheterna är utformade för att balansera olika intressen. Förutsättningarna för skydd, skyddstidens längd och möjligheten att få tvångslicens är exempel på hur systemet balanseras. Rättsområdet, som sedan lång tid tillbaka har stark internationell prägel, drar till sig allt större intresse och berör i praktiken stora ekonomiska värden.

Unionens regelverk när det gäller immaterialrätt består av ett stort antal direktiv och ett flertal förordningar. Dessa syftar bl.a. till att immateriella rättigheter ska kunna tillämpas likformigt på hela den inre marknaden och i förlängningen även till att underlätta den fria rörligheten och främja sund konkurrens.

7.7.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i detta kapitel från anslutningsdagen. Förhandlingarna har dock resulterat i en särskild bestämmelse om parallellimport av läkemedel samt vissa tekniska anpassningar i fyra förordningar (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009 av den 6 maj 2009 om tillägsskydd för läkemedel, Europaparlamentets och rådets

förordning (EG) nr 1610/96 av den 23 juli 1996 om tilläggsskydd för växtskyddsmedel, rådets förordning (EG) nr 207/2009 av den 26 februari 2009 om gemenskapsvarumärken samt rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning). Dessa övergångslösningar beskrivs nedan.

Parallellimport av läkemedel

Flera läkemedel som i dag är patentskyddade i någon nuvarande medlemsstat har inte och kan inte få ett motsvarande skydd i Kroatien. En utgångspunkt har varit att patentinnehavare inte ska behöva lida förluster på grund av detta. I anslutningsfördraget finns därför en regel som innebär att den som fick patentskydd för ett läkemedel vid en tidpunkt då det inte var möjligt att få motsvarande skydd i Kroatien ska ha rätt att motsätta sig parallellimport därifrån. Den innebär en rätt att motsätta sig att ett läkemedel, som förts ut på marknaden i Kroatien av patentinnehavaren (eller med dennes samtycke), importeras till och marknadsförs i en medlemsstat där patentskyddet gäller. Regeln kallas ”den specifika mekanismen”.

Tilläggsskydd för läkemedelspatent m.m.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009 om tilläggsskydd för läkemedel finns bestämmelser om ett särskilt tilläggsskydd för patent på läkemedel. Förordningen innebär i princip att den som har ett läkemedelspatent kan få fem års extra skyddstid för den produkt tilläggsskyddet avser sedan patenttiden löpt ut. En ansökan om tilläggsskydd måste som regel göras inom sex månader från den dag då produkten fick sitt marknadsgodkännande. Ansökningstiden för tilläggsskydd kommer således att ha löpt ut för flera läkemedel när den aktuella förordningen börjar gälla i Kroatien. Det har därför

införts en möjlighet för patentinnehavaren att under en övergångsperiod kunna ansöka om tilläggsskydd i Kroatien, även efter den ordinarie ansökningstidens utgång.

Motsvarande regler om tilläggsskydd finns för patent på växtskyddsmedel.

Förhållandet mellan gemenskapsvarumärken och nationella varumärken m.m.

På varumärkesområdet har EU ansett det vara väsentligt att garantera gemenskapsvarumärkets enhetliga karaktär. I rådets förordning (EG) nr 207/2009 om gemenskapsvarumärken har därför införts en bestämmelse som innebär att skyddet för gemenskapsvarumärken som registrerats eller ansökts om före Kroatiens anslutningsdag utsträcks till Kroatien vid anslutningen. På så sätt får gemenskapsvarumärkena samma verkan i hela unionen. Regleringen innebär också att innehavaren av ett nationellt varumärke i Kroatien inte kan få ett gemenskapsvarumärke, vars skydd utsträcks till Kroatien, ogiltigförklarat på grund av förväxlingsrisk. Innehavaren av det nationella varumärket har dock i denna situation möjlighet att utverka ett förbud mot användning av gemenskapsvarumärket i Kroatien.

Motsvarande lösning har införts även beträffande gemenskapsformgivningar.

Konsekvenser för Sverige

För Sveriges vidkommande är bedömningen att de överenskomna övergångslösningarna främst berör läkemedelsindustrin. Möjligheten att i vissa fall hindra parallellimport av läkemedel från Kroatien och de utökade möjligheterna att få tilläggsskydd för läkemedelspatent är fördelaktiga för svenska läkemedelsföretag.

Några negativa konsekvenser för svensk del av övergångslösningarna på varumärkes- och formgivningområdet är inte att vänta.

7.8 Konkurrens

7.8.1 Bakgrund

EU:s bestämmelser om konkurrens rör frågor om konkurrensbegränsande avtal mellan företag och missbruk av dominerande ställning (artiklarna 101–102 i EUF-fördraget), statligt stöd till näringslivet (artiklarna 107–108 i EUF-fördraget), offentliga företag och företag med särskilda rättigheter (artikel 106 i EUF-fördraget) samt statliga monopol av kommersiell karaktär (artikel 37 i EUF-fördraget). Omfattande sekundärrättsliga bestämmelser finns på konkurrens- respektive statsstödsområdena.

Kroatien har ställts inför uppgiften att anpassa den nationella lagstiftningen i berörda delar, bygga upp tillräcklig administrativ kapacitet och säkerställa att regelverket också tillämpas på ett trovärdigt sätt.

7.8.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket utan undantag med tillämpning från anslutningsdagen. Kroatien har dock medgivits vissa övergångslösningar som beskrivs nedan.

Övergångslösningar

Kroatien ska genomföra ett omstruktureringsprogram för varvsindustrin genom privatisering på grundval av ett konkurrensutsatt anbuds förfarande. I omstruktureringen för vart och ett av de aktuella företagen fastställs villkor avseende

bl.a. nivån på det statliga stödet, det egna bidraget, kapacitetsminskningar, produktionsbegränsningar och andra åtgärder som vidtas för att garantera en återgång till lönsamhet.

Villkoren kommer att införlivas i de respektive privatiseringsavtal som ska ingås mellan Kroatien och företagens köpare. Privatiseringsavtalen ska föreläggas kommissionen för godkännande och undertecknas före Kroatiens anslutning.

Kommissionen ska noga övervaka genomförandet av omstruktureringsplanerna och att villkoren efterlevs. Kroatien ska förse kommissionen med rapporter om omstruktureringen av de stödmottagande företagen senast den 15 juli varje år till utgången av 2020.

Kroatien har också godtagit kommissionens åtgärder som syftar till att säkerställa att den skuld som kvarstår efter omstruktureringen av den kroatiska stålsektorn 2002–2007 återbetalas, inklusive effektiv ränta.

Konsekvenser för Sverige

Det torde inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket. Avseende omstruktureringen av varvs- och stålindustrin övervakar kommissionen att processen är förenlig med den gemensamma marknaden och att svenska företag därmed inte påverkas.

7.9 Finansiella tjänster

7.9.1 Bakgrund

På området finansiella tjänster har en rad direktiv och förordningar antagits för att genomföra den inre marknaden för finansiella tjänster. Regleringarna innehåller gemensamma bestämmelser om etablering av verksamhet och drivande av gränsöverskridande verksamhet inom EU samt grundläggande

regler om tillsyn. En annan drivande faktor bakom utvecklingen på senare år har varit den finansiella krisen hösten 2008 och mot bakgrund av denna inleddes ett arbete inom EU med att se över och förbättra regelverket för och tillsynen över de finansiella marknaderna. Under senare år har kommissionen kommit med flera förslag som har syftat till att skapa ett mer robust regelverk på området och enighet har nåtts kring flera av dessa förslag samtidigt som ytterligare förslag har tillkommit. Vidare finns på EU-nivå en gemensam finansiell tillsynsstruktur bestående av tillsynsmyndigheter på EU-nivå på bank- (Eba), försäkrings- (Eiopa) och värdepappersområdet (Esma) samt en europeisk systemrisknämnd.

7.9.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat regelverket och har inga övergångslösningar eller undantag. Här bör samtidigt understrykas att regelverket på finansmarknadsområdet är i snabb utveckling och det förutsätts att Kroatien även ska införliva de nya rättsakterna.

Några särskilda konsekvenser för svensk del kan inte förutses.

7.10 Informationssamhälle och media

7.10.1 Bakgrund

Regelverket inom detta område utgörs av bestämmelser som syftar till att avreglera telekommunikationsmarknaderna och av bestämmelser om informationssamhällets tjänster och audiovisuell media.

Elektroniska kommunikationer

Liberaliseringen av telekommunikationsmarknaderna i EU påbörjades år 1988. År 2002 antogs ett nytt regelpaket för elektroniska kommunikationer i syfte att modernisera och anpassa reglerna på området. Avsikten var att anpassa regleringen till en mer konkurrensutsatt marknad och att ta hänsyn till konvergensen, dvs. sammansmältningen av tele, data och rundradio. Regelverket innebär att alla typer av infrastruktur (telenät, datanät, rundradionät m.fl.) regleras på samma sätt genom teknikneutralitet. År 2009 antogs ett ändringspaket med moderniseringar av 2002 års direktiv som kan sägas ta ytterligare steg i samma riktning. Kroatiens nya lag om elektronisk kommunikation trädde i kraft den 1 juli 2008.

Audiovisuella frågor

Unionens regelverk när det gäller kultur- och audiovisuella frågor omfattar främst rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, vilket utgör det rättsliga ramverket för den fria rörligheten för televisionssändningsverksamheter inom unionen. Direktivet omfattar bl.a. regler för sändningsverksamhet, programkvoter, reklam, skydd av minderåriga och listor över viktiga evenemang. Direktivet har reviderats med hänsyn till bl.a. kommunikationsteknikens spridning och den tekniska utvecklingen. Det ändrade direktivet benämns rådets direktiv 2007/65/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförande av sändningsverksamhet för television om audiovisuella medietjänster.

Kroatien har slutfört översynen av sin medielagstiftning, och de ändringar av lagen om elektroniska medier som antogs i mars 2008 och i juli 2011, har inneburit en anpassning till det aktuella direktivet.

Informationssamhällets tjänster

Inom området för informationssamhällets tjänster omfattar unionens regelverk främst e-handelsdirektivet från år 2000 (som rör vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster inom unionen, särskilt elektronisk handel) och direktivet om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer från 1999 (vars övergripande syfte är att samordna medlemsstaternas tekniska och juridiska arbete vad gäller elektroniska signaturer). Med Kroatiens ändringar av lagen om elektronisk handel och lagen om elektroniska signaturer har en anpassning skett till de ovannämnda direktiven.

7.10.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att utan övergångsregler eller undantag tillämpa regelverket på dessa områden från anslutningsdagen. Genom att Kroatien ansluter sig till ramverket för reglering av elektroniska kommunikationer kommer dess telemarknad att vara öppen för konkurrens på samma sätt som i övriga EU. Detta torde innebära utökade möjligheter för svenska operatörer att kunna agera på dessa marknader. I övrigt innebär inte utvidgningen några särskilda konsekvenser för svensk del inom området för informationssamhälle och media.

7.11 Jordbruk och landsbygdsutveckling

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ett av EU:s mest omfattande politikområden. Regelverket är stort och detaljerat. Det gör att Kroatiens anslutning till EU omfattar en rad övergångslösningar som kommer att tillämpas på området. Kapitlet om jordbruks- och landsbygdsutvecklingsfrågor är indelat utefter den gemensamma jordbrukspolitiken olik huvudområden, det vill säga direktstöd, marknadsordning och landsbygdsutveckling. Därutöver förklaras även åtgärder gällande horisontella frågor samt övergångsbestämmelser gällande EU:s kvalitetspolitik.

Med hänsyn till det omfattande regelverket beskrivs nedan endast de mest centrala områdena och kortfattade redogörelser lämnas för de viktigaste övergångslösningarna.

Det bör även uppmärksammas att nuvarande jordbrukspolitik löper fram till och med år 2013. Kommissionens förslag till en framtida gemensam jordbrukspolitik presenterades under hösten 2011. I skrivande stund pågår förhandlingarna och åtgärder och utformning kan därför komma att förändras.

7.11.1 Horisontella frågor

Bakgrund

Administration och kontroll

Ett integrerat kontroll- och administrationssystem (IAKS) infördes år 1992. Systemet är datoriserat och innefattar identifiering av jordbruksskiften, system för identifiering av djur, stödansökningar samt ett integrerat kontrollsystem. Kontroll av stödmottagare sker såväl administrativt som fysiskt. Avvikelse medför sanktioner i form av minskat stöd till stödmottagaren.

Statligt stöd

Regleringen av statligt stöd inom jordbrukssektorn sker enligt artikel 42 i EUF-fördraget. Det vill säga att kommissionen har befogenhet att granska och lämna förslag på åtgärder som krävs med hänsyn till utvecklingen på den inre marknaden.

Finansiering av interventionsåtgärder

Interventionsåtgärder i form av offentlig lagring av jordbruksprodukter finansieras av den Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och regleras i kommissionens förordning (EG) nr 884/2006 av den 21 juni 2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1290/2005 när det gäller finansiering genom EGFJ av interventionsåtgärder i form av offentlig lagring.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har genomfört omfattande åtgärder för att införa IAKS senast vid tidpunkten för inträde i EU. EU uppmanar dock till fortsatta ansträngningar för att säkerställa inrättandet av förvaltnings- och kontrollsystemet. Anslutningsfördraget kommer att kompletteras med bestämmelser för att skydda EU:s finansiella intressen i detta hänseende.

Vad gäller tillämpningen av statligt stöd ska Kroatien efter anslutningen till EU inom fyra månader delge detaljerad information till kommissionen över alla statliga stödåtgärder som ska klassas som befintligt stöd. Stödåtgärderna som inrapporterats ska klassas som befintligt stöd till och med utgången av det tredje året efter anslutning. Statligt stöd ska regleras enligt artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget.

De offentliga lager som vid anslutningsdagen innehas av Kroatien kommer att tas över av unionen till det värde som

anges i kommissionens förordning (EG) nr 884/2006. Lagren tas endast över om unionen tillämpar offentlig intervention för de berörda produkterna. Kroatien blir vid anslutningsdagen betalningsskyldigt till unionens allmänna budget i de fall lagren i fri omsättning i landet överstiger den mängd som betraktas som ett normalt övergångslager.

Övergångsbestämmelserna förväntas inte medföra några särskilda konsekvenser för Sverige.

7.11.2 Direktstöd

Bakgrund

Direktstödet inom den gemensamma jordbrukspolitiken baseras idag på historiska stödnivåer eller på jordbruksareal. För att berättigas till stöd kräver dagens system att man som jordbrukare följer tillämplig lagstiftning på området och uppfyller kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden, så kallade tvärvillkor. Det finns möjlighet för vissa medlemsstater att koppla stödet till specifik produktion. Direktstöden regleras i rådets förordning (EG) nr 73/2009 av den 19 januari 2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare.

Förhandlingsresultatet

EU har på Kroatiens begäran fastställt det totala årliga beloppet för direktstöd till 373 miljoner euro, (exklusive nationell miniröjningsreserv). Direktstödet införs successivt under en period på 10 år, dvs. 25 procent av den nivå som gällde för EU-15 procent första året efter anslutningen, 30 procent andra året efter anslutningen, 35 procent tredje året efter anslutning och 40

procent fjärde året efter anslutningen. Därefter sker en ökning med 10 procentenheter per år fram till tionde året efter anslutning. Detta innebär att Kroatien tilldelas direktstöd omfattande 93,25 miljoner euro år 2013. Förutsättningen för ersättning för direktstöd som beviljats jordbrukare för år 2013 är att Kroatien, före anslutningen, tillämpar regler som är identiska med dem som fastställts för sådant direktstöd i rådets förordning (EG) nr 73/2009.

Vidare anser EU att hänsyn bör tas till Kroatiens exceptionella förutsättningar gällande jordbruksmark som misstänks vara minerad. Därför godtas begäran om inrättandet av en nationell minröjningsreserv som ska vara tillgänglig i tio år från och med anslutningsdagen. Alla belopp inom direktstödet inklusive minröjningsreserven finansieras under budgetrubrik 2 i EU-budgeten.

Vad gäller tvärvillkoren för gårdsstöd ska Kroatien gradvis börja tillämpa verksamhetskraven som avses i artikel 4 i rådets förordning (EG) nr 73/2009. Vidare ska Kroatien se till att mark som var permanent betesmark den 1 juli 2013 bibehålls som permanent betesmark. Kroatien kommer att tillämpa den nationella reserven inom systemet för samlat gårdsstöd om den nationella reserven inte utgör mer än 20 procent av den nationella finansieringsramen och den tillämpas före anslutningen till EU såsom meddelats kommissionen. Kroatien kommer att tillämpa kopplat stöd till jordbrukare med am- och dikor samt får och getter inom ramen för de nationella taken.

Övergångsbestämmelserna tros inte leda till några omfattande konsekvenser för Sverige. Det successiva införandet av direktstöden på samma sätt som vid med tidigare medlemsstaters inträde i EU.

7.11.3 Den samlade marknadsordningen

Bakgrund

I rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter regleras produktion, prissättning och annat stöd gällande flertalet jordbruksprodukter.

Socker

Sockerproduktion är kvoterad inom EU. Marknadsordningen är delvis självfinansierad genom att odlare och industri betalar in produktionsavgifter. Gränsskyddet för EU består av tullar och olika importkvoter med ingen eller nedsatt tull. EU:s sockersektor har sedan 2008 genom reform och omstrukturering blivit mer anpassad till världsmarknaden. Inför år 2015 föreslås att kvotsystemet fasas ut.

Vin

Bestämmelser gällande definition, beskrivning och presentation av aromatiserande viner regleras i rådets förordning (EEG)nr 1601/91 av den 10 juni 1991 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning och presentation av aromatiserade viner, aromatiserade vinbaserade drycker och aromatiserade drycker baserade på vinprodukter.

Mjolk

Mjolkproduktionen är kvoterad inom EU. Mjolksektorn omfattas även av lagstiftning gällande bland annat privat lagring för mejeriprodukter och konsumtionsfrämjande stöd. I samband

med reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken föreslås att systemet med mjölkkvoter fasas ut.

Förhandlingsresultatet

Socker

Kroatien kommer inför inträdet i EU att ges en nationell produktionskvot baserad på den inhemska konsumtionen av socker under referensperioden 2004–2008. Kroatiens importkvot av rårorsocker för raffinering begränsas under en övergångsperiod omfattande högst tre regleringsår efter anslutning. Importkvoten ska dock helt eller delvis upphöra att gälla vid öppnandet av de kompenserande sockerkvoterna inom ramen för förhandlingarna i WTO.

Vin

Den geografiska beteckningen Samoborski bermet kommer att skyddas i förordningen för aromatiserat vin. Vidare tillåts Kroatien att släppa ut produkten Mlado vino portugizac på den kroatiska marknaden eller till tredje länder tills utförsäljning av lagret som finns på anslutningsdagen genomförts.

Mjök

För Kroatiens mejerisektor ska en särskild omstruktureringsreserv fastställas. Reserven ska frisläppas från och med den 1 april det första kvotåret efter anslutning i den mån egenkonsumtionen av mjök och mjökprodukter i Kroatien har sjunkit sedan 2008–2012. Kommissionen beslutar om frisläppande och fördelning av reserven.

Konsekvenser för Sverige

Övergångsbestämmelserna gällande vin och mjölk tros inte innebära några konsekvenser för svensk del, men övergångsbestämmelserna inom ramen för sockersektorn skulle kunna leda till ett överskott i EU:s sockerbalans.

7.11.4 Kvalitetspolitik

Bakgrund

EU:s kvalitetspolitik omfattar fastställande av ursprungsbezeichnung, geografisk beteckning och beteckning för traditionell specialitet på jordbruksprodukter.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har inrättat ett nationellt system för registrering av produkter med ursprungsbezeichnung, geografisk beteckning och traditionell specialitet. Inom 12 månader efter anslutningen till EU ska Kroatien kunna ansöka om EU-registrering av de registreringar som skett inom ramen för det etablerade nationella systemet. I och med anslutning till EU ska medlemslandet säkra skyddet av EU-registreringar.

Övergångsbestämmelserna förväntas inte medföra några konsekvenser för Sverige.

7.11.5 Landsbygdsutveckling

Bakgrund

Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) utgör ett

ramverk för respektive medlemsstats landsbygdsutvecklingsprogram och syftar till en hållbar utveckling av landsbygden med anknytning till jordbruket och dess omställning. Insatserna ska komplettera andra instrument inom den gemensamma jordbrukspolitiken för att bidra till att uppnå målen i artikel 39 i EUF-fördraget.

Den nuvarande förordningen löper fram till och med år 2013. Beslut har ännu inte fattats om den nya förordningen som ska gälla under perioden 2014–2020, varför åtgärder och utformning kan komma att revideras.

Samtliga åtgärder för utveckling av landsbygden kräver nationell medfinansiering. Landsbygdsåtgärderna finansieras av den europeiska fonden för landsbygdsutveckling, EJFLU.

Förhandlingsresultatet

På grund av jordbrukets och landsbygdens specifika behov i det blivande medlemslandet gäller för Kroatien övergångsbestämmelser som ska syfta till att underlätta struktur- och miljöanpassningen av jordbrukssektorn. En liknande lösning gällde för de två senast anslutna medlemsstaterna Bulgarien och Rumänien. Exempel på åtgärder är särskilda omstruktureringsstöd och stöd för att uppnå EU-standard för livsmedelssäkerhet, djurhållning och miljö. Kroatien kommer inte att tilldelas stöd från EJFLU under år 2013. Istället tilldelas 27,7 miljoner euro från IPARD (Agriculture and rural development plan) under rubrik 4 i EU-budgeten för detta år.

För att underlätta genomförandet av unionens regelverk och lösa prioriterade problem för en hållbar anpassning av jordbrukssektorn och landsbygden, har Kroatien liksom de två senast anslutna medlemsstaterna erbjudits s.k. differentierade anslag, vilket innebär en förlängd tid mellan åtagande och utbetalning. Proceduren är densamma som för strukturfonderna och föreslås gälla under förutsättning att Kroatien ansluter sig till EU före utgången av nuvarande programperiod 2007–2013.

Kroatien tillåts även använda medel avsedda för landsbygdsutveckling till att komplettera direktstöden. Den sammanlagda överföringen får inte överstiga 20 procent av medlen tilldelade från EJFLU för respektive år. Unionens bidragsandel får i fråga om kompletteringar av direktstöd inte överstiga 80 procent.

Övergångsbestämmelserna för Kroatien innebär inga särskilda konsekvenser för Sverige. För kandidatländerna främjar landsbygdsåtgärderna strukturutvecklingen och miljön i lantbruket och ger ökade möjligheter till effektivisering av jordbrukssektorn, vilket på sikt kan öka ländernas konkurrenskraft. Däremot kan stödet för landsbygdsutveckling i Kroatien år 2013 innebära en höjning av Sveriges EU-avgift.

7.12 Livsmedelssäkerhet, veterinära och fytosanitära frågor

7.12.1 Livsmedel

Bakgrund

Livsmedelsområdet (alla typer av livsmedel, både vegetabiliska och av animaliskt ursprung) är i stort sett totalharmoniserat inom EU. Det innebär att ingen enskild medlemsstat kan ha vare sig strängare eller mer liberala regler än de andra. Syftet med livsmedelslagstiftningen är att skydda konsumenternas hälsa samt att underlätta handeln genom gemensamma bestämmelser inom hela EU.

Förhandlingsresultatet

Liksom flertalet av de tolv senast anslutna medlemsstaterna har Kroatien beviljats undantag från hygienreglerna för ett antal anläggningar inom sektorerna för kött, mjölk, fisk och

animaliska biprodukter under en viss period. I Kroatiens fall sträcker sig denna fram till den 31 december 2015. Produkter från de anläggningar som omfattas av undantagen får endast säljas på den nationella marknaden och måste märkas i särskild ordning. Genom övergångsåtgärder tillåts även saluföring på den kroatiska marknaden av vissa marmeladprodukter, för utförsäljning av det lager som finns på anslutningsdagen.

Kroatien ska säkerställa att alla anläggningar som vid tidpunkten för anslutningen inte helt och hållet uppfyller kraven i unionens regelverk för livsmedelssäkerhet, kommer att upphöra med sin verksamhet, så vida de inte omfattas av övergångsbestämmelser.

7.12.2 Veterinära frågor och djurskydd

Bakgrund

Veterinära frågor

EU:s regelverk inom det veterinära området, dit även foderfrågor räknas, innehåller regler som syftar till att säkerställa folk- och djurhälsa. Regelverket innefattar bl.a. bestämmelser om kontroll i samband med rörligheten av djur och varor på den inre marknaden och kontroll vid import av dessa från tredjeland. Det innefattar även åtgärder mot djursjukdomar, såväl de som smittar från djur till djur och de som smittar från djur till människa, oftast via livsmedel, samt bestämmelser om hantering av animaliska biprodukter. Animaliska biprodukter utgörs bl.a. av specificerat riskmaterial, dvs. de delar av nötkreatur som kan sprida BSE.

Djurskydd

EU:s bestämmelser om djurskydd består bl.a. av minimiregler avseende utrymmen för djurhållning och krav vid transporter.

Reglerna är viktiga för att behålla konsumenternas förtroende för produktionen av livsmedel av animaliskt ursprung. Dessutom kan olika efterlevnadsgrad i nya medlemsstater medföra ojämlika konkurrensvillkor och därmed störa den inre marknadens funktion.

Förhandlingsresultatet

Undantag för veterinärkontroll av produkter från tredje land

Genom undantag får sändningar av produkter från Kroatens territorium som transiteras genom Bosnien och Hercegovinas territorium vid Neum (den s.k. Neum-korridoren) innan de återinförs på Kroatens territorium via ställena för införsel i Klek eller Zaton Doli undantas från veterinärkontroller. Specifika krav anges som förutsättning för detta och särskilda ställen för införsel ska inrättas. Undantaget kan återkallas vid behov.

Övergångsbestämmelser

Värphöns som vid anslutningsdagen befinner sig i en värpperiod får under en övergångsperiod hållas i burar som inte uppfyller EU:s bestämmelser. Sådana burar ska sluta att användas senast tolv månader efter anslutningen. Ägg som omfattas av undantagen får endast säljas på den nationella marknaden och måste märkas i särskild ordning

7.12.3 Växtskydd och utsäde

Bakgrund

Inom ramen för den inre marknaden finns lagstiftning som syftar till att förhindra spridning av växtskadegörare och växtsjukdomar vid handel och förflyttning av växter och

växtprodukter. Regelverket omfattar bestämmelser om vilka skadegörare och sjukdomar som ska omfattas av lagstiftningen (de som kan orsaka stora ekonomiska skador), importbestämmelser, regler om förflyttning på den inre marknaden samt i viss omfattning regler om bekämpningsåtgärder vid utbrott.

Lagstiftningen för saluföring av utsäde och förökningsmaterial riktar sig mot olika växtslag som stråsäd, potatis och köksväxter. De huvudsakliga syftena med lagstiftningen är att säkerställa att konsumenten får utsäde som är sortäkta och som uppfyller kvalitetskrav avseende bl.a. grobarhet och sundhet.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har inte beviljats några övergångslösningar inom växtskyddsområdet. Inom utsädesområdet får Kroatien till och med den 31 december 2014 skjuta upp tillämpningen, i fråga om saluföringen inom landets territorium av utsäde, av sådana sorter i dess nationella sortlistor för arter av lantbruksväxter respektive köksväxter som inte har godkänts officiellt i enlighet med EU:s direktiv på området. Under denna period får sådant utsäde inte saluföras på andra medlemsstaters territorium.

7.12.4 Konsekvenser för Sverige

Övergångslösningarna för livsmedelshygien, djurskydd, kontroll och utsäde kommer att innebära att Kroatien endast får sälja berörda produkter på sin inhemska marknad. Övergångsbestämmelserna förväntas inte medföra några särskilda konsekvenser för Sverige. Svenska företags tillgång till kandidatlandets marknader påverkas inte av undantagen.

7.13 Fiske

7.13.1 Bakgrund

I likhet med den gemensamma jordbrukspolitiken är den gemensamma fiskeripolitiken en fullt utvecklad unionspolitik där unionen har exklusiv kompetens. Regelverket består av förordningar som är direkt tillämpliga i medlemsstaterna. Det övergripande målet för fiskeripolitiken är att tillförsäkra ett utnyttjande av akvatiska levande resurser under hållbara ekonomiska, miljömässiga och sociala förhållanden. Den gemensamma marknaden för fiske omfattar också fiskprodukter fram t.o.m. det första bearbetningsledet.

Den gemensamma fiskeripolitiken består av följande delar: resurspolitik, strukturpolitik, marknadspolitik, bestämmelser om kontroll i syfte att övervaka efterlevnaden av regelverket samt externa relationer.

Resurspolitiken

Rådets förordning (EG) nr 2371/2002 av den 20 september 2002 om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken anger de allmänna målen för den gemensamma fiskeripolitiken och berör bl.a. fiskets resursfrågor. Politiken omfattar bevarande, förvaltning och utnyttjande av levande akvatiska resurser, vattenbruk samt beredning och avsättning av fiskeri- och vattenbruksprodukter när sådana verksamheter bedrivs inom medlemsstaternas territorier, i unionens fiskevatten och för unionens fartyg i andra länders vatten. Målet är att säkerställa att levande akvatiska resurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomisk, miljömässigt och socialt hänseende. Förordningen anger ramarna för tillträde till och förvaltning av resursen, kontroll av fiskeaktiviteterna samt vilka medel och förfaranden som krävs. En förutsättning för EU-systemets tillämpning är de föreskrivna nationella

systemen för fiskelicenser, vilka ska omfatta unionens fiskefartyg. Kommissionen presenterade sommaren 2011 ett förslag till en ny förordning. Den är nu föremål för förhandlingar och en ny grundförordning planeras träda i kraft tidigast 1 januari 2013.

Strukturpolitiken

Strukturpolitiken för fiskenäringen avser hela unionen och därmed omfattas hela unionen av strukturstöd till fiskenäringen, vari beredningsindustri och vattenbruk inkluderas. Syftet med åtgärderna är att främja de övergripande målen för den gemensamma fiskeripolitiken om att säkerställa att levande akvatiska resurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende. Avgörande för detta är att omstrukturera sektorn och anpassa fiskeflottan och dess verksamhet till tillgängliga fiskresurser. Åtgärderna ska även främja en konkurrenskraftig näring genom moderniseringar. Kroatien kommer att fasas in gradvis i strukturpolitiken. Strukturpolitiken för fisket är inom EU föremål för en översyn och en ny förordning planeras att träda i kraft 2014.

Marknadspolitiken

Den gemensamma organisationen av marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter syftar till att inom unionen införa en gemensam marknad för fiskeriprodukter. För att uppnå detta måste tullhinder och alla andra åtgärder som skulle kunna hindra fri rörlighet för fiskeriprodukter avvecklas. Vidare måste gemensamma regler för marknaden för fisk fastställas. Ett annat syfte med marknadspolitiken är att främja stabilitet på marknaden med hjälp av stöd till producentorganisationer och olika interventionsåtgärder. Den sekundärrättsliga regleringen rörande marknadsordningen för fiskeri- och

vattenbruksprodukter är föremål för en översyn och en ny EU-förordning planeras att träda i kraft 2013.

Kontroll

För att den gemensamma fiskeripolitiken ska kunna genomföras effektivt ställs också krav på en fungerande kontroll som omfattar åtgärder inom resurs-, struktur- och marknadspolitiken. Ansvar för kontrollen ligger i första hand hos respektive medlemsstat men samarbete och samverkan mellan medlemsstaterna är väsentliga för en likartad tillämpning av regelverket inom unionen. Ett gemensamt EU-organ för fiskerikontroll verkar för att främja operativ samordning av medlemsstaternas gränsöverskridande fiskerikontroll, bistår medlemsstaterna med utbildningsaktiviteter samt ger kommissionen tekniskt stöd vid behov.

Externa relationer

Det internationella samarbetet på fiskets område har ofta politisk betydelse även utanför fiskeripolitiken. I arbetet diskuteras fiskerifrågor som inkluderar aspekter av internationell rätt, internationell handel, nationell suveränitet, budgetåtaganden samt internationellt utvecklingssamarbete. EU:s externa relationer på fiskets område omfattar multilateralt samarbete (bl.a. inom ramen för FAO och OECD), regionalt samarbete samt bilateralt samarbete med tredjeland.

7.13.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket från anslutningsdagen med vissa övergångsbestämmelser som ska gälla till och med år 2014. Övergångsbestämmelserna avser

undantag från gällande regelverk för Medelhavet beträffande djuphavsfiske med bottenrål samt småskaligt fiske för husbehov. Övriga särskilda bestämmelser rör exklusiva tillträdesregler i Sloveniens territorialvatten enligt tidigare grannlandsavtal samt villkor för finansiering av insatser för avlägsna öar och yttersta randområden från Europeiska Fiske Fonden.

Kroatien fångar årligen mindre än 40 000 ton bottenlevande och pelagiska arter i Medelhavet som i huvudsak används för mänsklig konsumtion. Vattenbrukets årsproduktion understiger 15 000 ton per år och de viktigaste arterna är havsabborre, tonfisk, musslor och ostron. Någon konkurrenssituation gentemot svenskt fiske eller vattenbruk förväntas inte uppkomma. Befolkningen i Kroatien uppgår till 4,6 miljoner invånare varför betydelsen för en eventuell exportmarknad för svenska fiskeriprodukter torde vara begränsad. En förutsättning för en sådan marknad är förutom ekonomisk tillväxt att marknaden aktivt bearbetas.

7.14 Transporter

7.14.1 Bakgrund

Artiklarna 90–100 i EUF-fördraget föreskriver att unionen ska ha en gemensam transportpolitik. Transportområdet omfattas av fri rörlighet för tjänster inom ramen för den inre marknaden. Den gemensamma transportpolitiken syftar till att avskaffa nationella handelshinder och regleringar som hindrar fri rörlighet för transporttjänster. Transportområdet består huvudsakligen av sekundärlagstiftning i form av ett hundratal förordningar, direktiv och beslut. Med anslutningslandet har enighet uppnåtts om ett antal övergångsbestämmelser vilka berör vägtransport- och sjötransportområdet.

Bestämmelserna för vägtransporter kan delas in i två delar, nämligen bestämmelser för marknadstillträde och bestämmelser

som syftar till att skapa lika konkurrensvillkor. Till bestämmelser för marknadstillträde hör Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1072/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler för tillträde till den internationella marknaden för godstransporter på väg som bl.a. reglerar när en åkare kan utföra transporter inom EU utan särskilt tillstånd. Cabotagetransporter (rätt att utföra inrikes trafik i ett land med ett fordon registrerat i ett annat land) får enligt förordning bedrivas fritt inom unionens gränser. Det innebär att kvoteringar eller dylikt inte längre får existera för transporter mellan medlemsländerna. Till bestämmelser med syfte att skapa lika konkurrensvillkor hör bl.a. gemensamma regler för kör- och vilotider, gemensamma minimiregler om kraven för att få yrkestillstånd samt uttaget av fordonsskatter, vägtullar och vägavgifter. Under de senaste åren har beslutats en rad direktiv som syftar till att förbättra yrkesförarnas sociala villkor och trafiksäkerheten (det sociala paketet). Reglerna rör bl.a. säkerhetsbälten, förartillstånd, fordonskonstruktion för större trafiksäkerhet samt gränsvärden för miljöpåverkande utsläpp.

Även på sjöfartsområdet finns regler marknadstillträde och friheten att tillhandahålla tjänster inom medlemsstaterna, nämligen rådets förordning (EEG) nr 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpningen av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage). Under de senaste åren har regler på sjösäkerhetsområdet beslutats till följd av en rad uppmärksammade fartygsolyckor.

7.14.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i detta kapitel från anslutningsdagen med undantag för några övergångslösningar. Vid anslutningen till EU ska landet få fullt marknadstillträde för internationella transporter på väg enligt förordning (EG) nr 1072/2009. Kroatien ska dock endast få

gradvis tillträde till cabotagemarknaden. Utifrån en begäran från EU har övergångsbestämmelser beslutats som innebär ett ömsesidigt förbud mot tillgången till de nationella transportmarknaderna under en tvåårsperiod. Detta innebär att varken EU:s åkare eller anslutningslandets åkare får utföra inrikes transporter på varandras respektive territorier under övergångsperioden. Medlemsstaterna, såväl de nuvarande som den blivande, har möjlighet att förlänga övergångsperioden med upp till två år. Under övergångsperioden kan medlemsstaterna bilateralt utväxla cabotagetillstånd med anslutningslandet genom bilaterala avtal.

På sjöfartsområdet har anslutningslandet begärt en övergångsperiod till och med 31 december 2016 vad gäller artikel 4.1 i förordning (EEG) nr 3577/92, innebärande att avtal om allmän trafik som ingåtts före dagen för Kroatiens anslutning får fortsätta att tillämpas till och med utgången av 2016. Vidare har anslutningslandet begärt en övergångsperiod till och med 31 december 2014 i fråga om tillfälliga kryssningstjänster i cabotage med fartyg upp till 650 bruttoton (jfr artikel 1.1 i förordning (EEG) nr 3577/92). Detta innebär att kryssningstrafik mellan kroatiska hamnar som utförs av fartyg som är mindre än 650 bruttoton till och med utgången av 2014 reserveras för fartyg som är registrerade i Kroatien och förs under kroatisk flagg och som används av rederier vilka är etablerade i enlighet med kroatisk lag och har huvudkontor i Kroatien, där också den faktiska kontrollen utövas.

Anslutningslandets inträde i EU innebär att en del bilaterala avtal inom vägtransportområdet inte gäller i de delar de står i konflikt med EU:s bestämmelser. Kvoteringar eller dylikt kommer inte längre att finnas vid transporter mellan Sverige och den kommande medlemsstaten.

Övergångsbestämmelserna om vägcabotage är ömsesidiga och innebär att varken svenska åkare eller anslutningslandets åkare får utföra inrikes transporter på varandras respektive territorier under övergångsperioden.

Beträffande övergångsbestämmelserna för cabotage på sjöfartsområdet bedöms de inte innebära några funktionsstörningar på den inre marknaden för sjötransporter.

7.15 Energi

7.15.1 Bakgrund

Den gemensamma energipolitiken grundar sig på artikel 194 i EUF-fördraget. Inom energiområdet råder delad kompetens mellan EU och medlemsstaterna. Inom ramen för upprättandet av den inre marknaden och dess funktion och med hänsyn till kravet på att skydda och förbättra miljön ska målet för EU:s politik på området vara att i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna

- garantera att energimarknaden fungerar
- garantera energiförsörjningen i unionen
- främja energieffektivitet och energibesparingar samt utveckling av nya och förnybara energikällor
- främja sammankopplande energinät.

Vidare slås medlemsstaternas rätt att bestämma den egna energimixen fast.

Energiområdet innehåller unionens regelverk kring bland annat en successiv avreglering och liberalisering av den inre marknaden för energi. Där finns också bestämmelser om försörjningstrygghet, villkor för utvinning av olja och gas, utbyggnad av transeuropeiska energinät, energieffektivitet, förnybara energikällor samt energiteknik.

Kärnenergiområdet regleras av fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) vars syfte är att gynna fredlig användning av kärnenergi. Den sekundärrätt som finns reglerar bl.a. kärnsäkerhet, strålskydd, hanteringen av radioaktivt avfall, kärnbränsleförsörjning och kärnämneskontroll.

7.15.2 Förhandlingsresultatet

Förhandlingarna har resulterat i att Kroatien accepterar unionens regelverk för energiområdet. På Euratomfördragets område har Kroatien inte begärt några undantag från unionens regelverk.

7.16 Skatter

Det gemensamma regelverket på detta område omfattar framför allt indirekt beskattning, nämligen mervärdesskatten och punktskatterna. I detta kapitel ingår även företagsbeskattning, den s.k. skiljemannakonventionen samt administrativt samarbete på skatteområdet mellan EU:s medlemsstater.

7.16.1 Mervärdesskatt

Bakgrund

Ett gemensamt mervärdesskattesystem med en långtgående harmonisering av skattebasen har utvecklats inom EU sedan 1970-talet. Regleringen finns numera huvudsakligen intagen i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskatte-direktivet). Systemet syftar till att underlätta handeln inom unionen och utgör också en del av grunden för uträkningen av medlemsländernas avgift till unionen.

Som ett led i förverkligandet av den inre marknaden infördes år 1993 bestämmelser som i viss mån även harmoniserar skattesatserna. Länderna tillåts genom dessa regler att förutom en normalskattesats om minst 15 procent även ha högst två reducerade skattesatser på vissa uppräknade varor och tjänster.

Huvudregeln inom mervärdesskattesystemet är att alla leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster av skattskyldiga personer ska beskattas om det inte uttryckligen finns ett undantag från beskattning. Ett undantag innebär att den

skattskyldiga personen inte ska lägga mervärdesskatt på leveransen eller tillhandahållandet. I gengäld har denne emellertid inte rätt att dra av ingående skatt.

Vissa av de nuvarande medlemsstaterna har fått rätt att tillämpa s.k. nollskattesatser. Det innebär att tillhandahållandet inte ska beskattas men till skillnad från undantagen får den skattskyldige dra av ingående skatt.

Förutom undantag för vissa särskilt uppräknade tillhandahållanden har också medlemsländerna enligt mervärdesskattedirektivet rätt att helt undanta små och medelstora företag från tillämpningsområdet för beskattning. För medlemsstater som anslutit sig efter den 1 januari 1978 har ett tröskelvärde för årsomsättning fastställts i artikel 287 i mervärdesskattedirektivet enligt den omräkningskurs som gällde dagen för respektive lands anslutning.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i mervärdesskattedirektivet från anslutningsdagen med undantag för övergångslösningar på vissa områden, vilka beskrivs nedan.

Nollskattesatser

Kroatien har fått permanent undantag för att få behålla befrielse från mervärdesskatt med avdragsrätt vad avser de internationella persontransporter som anges i del B punkt 10 i bilaga X till mervärdesskattedirektivet fram till dess att avvikelsen antingen avskaffas i enlighet med artikel 393 i direktivet eller så länge som samma undantag gäller i någon annan medlemsstat beroende på vilket datum som inträffar först.

Kroatien har fått en övergångsperiod till och med den 31 december 2014 för att behålla befrielsen från mervärdesskatt för leverans av mark för bebyggelse, med eller utan byggnader, som

avses i artikel 135.1 j i mervärdesskattedirektivet och i del B punkt 9 i bilaga X. Rätten till avdrag för ingående skatt på varor och tjänster som används för uppförande av byggnader på mark för bebyggelse kommer därmed att förbli oförändrad under övergångsperioden. Det nuvarande systemet med full rätt till avdrag för ingående skatt som tillämpas i Kroatien för alla leveranser som har samband med uppförande av byggnader på mark för bebyggelse bibehålls alltså.

Undantag för mindre och medelstora företag

Kroatien har medgivits en möjlighet att tillämpa en högre omsättningsgräns än vad som anges i direktivet som gräns för rätten att undanta mindre och medelstora företag från momsregistrering och beskattning. Möjligheten gäller små och medelstora företag vars årliga omsättning är lägre än 35 000 euro.

7.16.2 Punktskatter

Bakgrund

Inom EU finns harmoniserade förfaranderegler för punktskatter på alkoholvaror, tobaksvaror samt energiprodukter och elektricitet. Reglerna gör det möjligt att flytta varor mellan registrerade skattskyldiga utan att skatten förfaller till betalning, det s.k. uppskovsförfarandet. Syftet med uppskovsförfarandet är att främja fria varurörelser mellan medlemsländerna. Reglerna finns i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG (det s.k. punktskattedirektivet).

Förutom förfaranderegler på detta område finns rådsdirektiv som anger det skattepliktiga området samt rådsdirektiv som anger minimipunktskattesatser. Enligt rådets direktiv 2011/64/EU av den 21 juni 2011 om strukturen och

skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror ska medlemsstaterna tillämpa en minimipunktskatt på cigaretter (punktskatt exklusive mervärdesskatt) som från och med 1 januari 2014 ska vara minst 90 euro per 1 000 cigaretter. Den totala punktskatten ska vara 60 procent av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset för de cigaretter som frisläpps för konsumtion vilket således tillämpas om det beräknade beloppet överstiger 64 euro per 1000 cigaretter oavsett det vägda detaljhandelspriset.

Enligt rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet ska medlemsstaterna ta ut minimipunktskatter på energiprodukter (dvs. bensin, dieselbrännolja, tjock eldningsolja, fotogen, gasol, naturgas samt kol och koks) och elektricitet.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa EU:s regelverk på punktskatteområdet från anslutningsdagen med undantag för övergångslösningarna som beskrivs nedan.

Minimiskatt på cigaretter

Kroatien har fått en övergångsperiod till och med den 31 december 2017 för att nå en total punktskatt på cigaretter på minst 60 procent av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset för cigaretter som frisläppts för konsumtion och minimikravet på 90 euro per 1 000 cigaretter.

Kroatien åtar sig att gradvis öka punktskatterna för att uppfylla ovan nämnda krav och se till att punktskatten från och med den 1 januari 2014 inte underskrider 77 euro per 1 000 cigaretter, oberoende av det vägda genomsnittliga detaljhandelspriset.

Alkoholskatt och skatt på el och naturgas

Kroatien har inte begärt några övergångsperioder beträffande alkoholskatt eller minimiskattenivån för el och naturgas.

7.16.3 Företagsbeskattning**Bakgrund***Direktiv på företagsbeskattningsområdet*

EU:s regelverk på detta område omfattar rådets direktiv 2009/133/EG av den 19 oktober 2009 om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, partiell fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater samt om flyttning av ett europabolags eller en europeisk kooperativ förenings säte från en medlemsstat till en annan, rådets direktiv 2003/49/EG av den 3 juni 2003 om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royalties som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater och rådets direktiv 90/435/EEG av den 23 juli 1990 om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater.

Uppförandekod för företagsbeskattning

EU:s uppförandekod för företagsbeskattning är ett politiskt åtagande att inte införa nya skatteregler som kan vara skadliga samt att vid behov avskaffa eller ändra nuvarande regler. I de fall statligt stöd ges i form av skattebefrielse eller skattelättnader till särskilda företag, branscher eller regioner ska allt sådant behandlas enligt konkurrensreglerna.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har åtagit sig att följa EU:s regelverk och har inte begärt några övergångsperioder för direktiven på detta område. Kroatien har även förbundit sig att följa EU:s uppförandekod för företagsbeskattning.

7.16.4 Administrativt samarbete på skatteområdet

Bakgrund

Administrativt samarbete på skatteområdet regleras mellan EU:s medlemsstater i rådets direktiv 2003/48/EG av den 3 juni 2003 om beskattning av inkomster från sparande i form räntebetalningar, rådets direktiv 2011/16/EU av den 15 februari 2011 om administrativt samarbete i fråga om beskattning (som den 1 januari 2013 ersätter rådets direktiv 77/799/EEG av den 19 december 1977 om ömsesidigt bistånd av medlemsstaternas behöriga myndigheter på området direkt beskattning och skatter på försäkringspremier), rådets förordning (EU) nr 904/2010 av den 7 oktober 2010 om administrativt samarbete och kampen mot mervärdesskattebedrägeri samt i rådets förordning (EG) nr 2073/2004 av den 16 oktober 2004 om administrativt samarbete i fråga om punktskatter. Det administrativa samarbetet avser främst utbyte av upplysningar.

Ömsesidigt bistånd med indrivning regleras i rådets direktiv 2010/24/EU av den 16 mars 2010 om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder.

Förhandlingsresultatet

Kroatien har åtagit sig att följa EU:s regelverk när det gäller administrativt samarbete på skatteområdet. Kroatien har inte begärt några övergångsperioder för dessa rättsakter.

7.16.5 Konsekvenser för Sverige

Genom anslutningen av Kroatien kommer det antal skatteregimer som förekommer inom EU att öka. Mot detta ska dock ställas att EU:s regelverk nu kommer att omfatta ytterligare en ny stat vilket ger ännu större möjligheter att samarbeta för avskaffandet av skadlig skattekonkurrens. Det ger även större möjligheter att allmänt sett undvika skatterelaterade störningar i handelsutbytet, bl.a. genom utökandet av ränte- och royaltidirektivet. Även formaliseringen inom EU av det administrativa samarbetet på skatteområdet bör medföra effektivitetsvinster i samarbetet med den blivande medlemsstaten.

Övergångslösningar på skatteområdet har främst rört områdena mervärdesskatt och punktskatter. På dessa områden har Kroatien fått undantag från EU:s regelverk på några punkter. Undantagen kan kanske i viss mån komma att påverka den inre marknaden och de fyra friheterna. Svenska företag kan härigenom få det svårare med marknadstillträde, även om denna påverkan måste förmodas bli av ringa omfattning.

7.17 Ekonomisk och monetär politik

7.17.1 Bakgrund

Kapitlet omfattar regelverket för den ekonomiska och monetära unionen (EMU). För Kroatien finns inga särskilda övergångsregler för regelverket om EMU.

7.17.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien kommer från anslutningsdagen att delta i EMU som ”medlemsstat med undantag”, enligt artikel 139 i EUF-fördraget. Det innebär att landet inte inför den gemensamma valutan euro

utan förväntas försöka uppfylla konvergenskriterierna och så småningom införa euron som valuta.

Från anslutningsdagen omfattas Kroatien av en stor del av regelverket för den ekonomiska och monetära politiken. Det innebär bl.a. att landet ska uppfylla kraven på centralbankens oberoende och förbudet mot monetär finansiering av underskott i de offentliga finanserna. Kroatien ska betrakta den ekonomiska politiken som en fråga av gemensamt intresse enligt artikel 121 i EUF-fördraget, och vara föremål för samordning och övervakning inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten och de allmänna riktlinjerna för ekonomisk politik.

Några särskilda konsekvenser för svensk del förutses inte.

7.18 Statistik

7.18.1 Bakgrund

På många områden är tillförlitlig statistik nödvändig för arbetet inom EU. Statistiken har en central roll för beslut om unionens budget och dess fördelning samt bedömning av hur medlemsländerna klarar sina åtaganden när det gäller inflation och offentliga finanser. Detta visar sig bl.a. i en omfattande reglering av ekonomisk statistik och jordbruksstatistik. Statistiken spelar också en allt viktigare roll som underlag för att följa upp och utvärdera hur medlemsländerna når upp till politiska mål, t.ex. sysselsättnings- och miljömål.

Det huvudsakliga problemet när det gäller Kroatiens antagande av regelverket på statistikområdet har inte varit att landet skulle acceptera det, utan snarare huruvida de kontinuerligt kan producera korrekta och harmoniserade uppgifter. Den administrativa kapaciteten ett land har, t.ex. hur den offentliga verksamheten fungerar och de möjligheter man har att rekrytera kvalificerad personal, spelar stor roll för kvaliteten i statistiken. Särskilt viktigt är det att den statistik som

används för olika beslut är tillförlitlig och kan tas fram i tid samt att statistiken är trovärdig.

7.18.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat regelverket och har inga övergångslösningar eller undantag. Här bör samtidigt understrykas att regelverket på statistikområdet är i snabb utveckling och det förutsätts att Kroatien även ska införliva de nya rättsakterna. Det förutsätts också att Kroatien fortsätter ansträngningarna för att säkerställa kapaciteten på statistikområdet så att fullständig överensstämmelse med EU-regelverket uppnås senast vid anslutningen.

Utvidgningen förväntas inte medföra några särskilda konsekvenser för Sveriges del.

7.19 Socialpolitik och arbetsmarknad

7.19.1 Bakgrund

Enligt EUF-fördraget ska unionen understödja och komplettera medlemsstaternas verksamhet på en rad områden inom ramen för socialpolitik och sysselsättning. Regelverket omfattar bestämmelser för bl.a. arbetsrätt, jämställdhet på arbetsmarknaden samt hälsa och säkerhet i arbetet. På EU-nivå deltar vidare medlemsstaterna i den sociala dialogen och i policyprocesser om sysselsättningspolitik och socialt skydd.

I enlighet med EUF-fördraget finns vidare Europeiska socialfonden som är ett verktyg som kan användas till att bl.a. främja möjligheter till sysselsättning och åtgärder mot utanförskap.

7.19.2 Förhandlingsresultat

Utöver de övergångsbestämmelser som framgår under avsnitt 7.3 om fri rörlighet för arbetstagare har Kroatien på arbetsrättens område accepterat att tillämpa existerande regelverk utan övergångslösningar. Samma gäller regler om hälsa och säkerhet i arbete. Vidare har Kroatien utan undantag accepterat att respektera och verka för att gemensamma mål inom sysselsättningspolitiken, den sociala dialogen och för social trygghet uppnås samt åtagit sig att upprätta effektiva administrativa strukturer för ändamålen. Kroatien har även åtagit sig att inrätta effektiva strukturer för hantering av den europeiska socialfonden.

Inga särskilda konsekvenser för svensk del förutses.

7.20 Näringsliv

7.20.1 Bakgrund

Unionen och medlemsstaterna ska enligt artikel 173 i EUF-fördraget säkerställa att det finns nödvändiga förutsättningar för näringslivets konkurrenskraft. För detta ändamål inriktas insatserna inom industripolitiken på frågor som bl.a. rör näringslivets anpassning till strukturförändringar. Arbetet sker främst i form av utbyte av erfarenheter och annat, icke rättsligt bindande, samarbete. Unionens industripolitik omfattar i första hand horisontella frågor, men inriktas delvis även på åtgärder i enskilda branscher.

Åtgärder för att främja småföretagens konkurrenskraft ligger i stor utsträckning på medlemsstaterna. Det gemensamma regelverket omfattar enbart meddelanden och politiska rekommendationer. Vidare utgörs EU:s näringspolitik av ett program för företag och innovation som särskilt riktar sig till små och medelstora företag.

Kroatien har under förhandlingarna presenterat sin industripolitik inklusive strategier för omstruktureringar av näringslivet. Dessa har varit föremål för bedömning av hur väl Kroatien kan säkerställa att det finns förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Särskilt har administrativa förutsättningar, omstruktureringar och privatiseringar beaktats.

7.20.2 Förhandlingsresultatet

Förhandlingarna har kunnat slutföras utan övergångslösningar. Kroatien accepterar att tillämpa regelverket från anslutningsdagen. Några särskilda konsekvenser för svensk del kan inte förutses.

7.21 Transeuropeiska nätverk

7.21.1 Bakgrund

Regelverket för transeuropeiska nätverk grundar sig på artikel 170 i EUF-fördraget. Enligt fördraget ska unionen bidra till att upprätta och utveckla transeuropeiska nätverk för infrastrukturerna inom transport-, telekommunikations- och energisektorerna. Syftet är att bidra till förverkligandet av den inre marknaden och stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen inom unionen. Det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T) ska bidra till en hållbar och transportslagsövergripande utveckling av transporter och till att eliminera flaskhalsar i infrastrukturen. Beträffande de transeuropeiska nätverken för energi (TEN-E) omfattar regelverket transportinfrastruktur och lagerinstallationer för gas samt transmissionsnät för el. Försörjningstrygghet och den inre marknads funktion är viktiga målsättningar för TEN-E. Även transeuropeiska nätverk för telekommunikation omfattas av regelverket.

7.21.2 Förhandlingsresultatet

Förhandlingarna har resulterat i att Kroatien accepterar unionens regelverk på området utan övergångslösningar.

7.22 Regionalpolitik och samordning av strukturinstrument

7.22.1 Bakgrund

Enligt artikel 174 i EUF-fördraget ska unionen stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen och särskilt sträva efter att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna.

Regelverket på detta område består för närvarande i första hand av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och sammanhållningsfonden och omfattar perioden 2007–2013. Förhandlingar om regelverket för perioden 2014–2020 pågår. Fram till anslutningsdagen får Kroatien stöd via förmedlemskapsinstrument.

7.22.2 Förhandlingsresultatet

Struktur- och sammanhållningsfonderna

Kroatien kommer att tilldelas 449,4 miljoner euro för 2013, varav en tredjedel avser sammanhållningsfonden, som finansierar miljö- och infrastrukturinvesteringar. Eftersom Kroatien blir medlem så sent i innevarande strukturfondsperiod medges landet vissa mindre undantag från gällande regelverk t.ex. när det gäller rapporteringstidpunkter, additionalitetsprövning m.m. För den kommande programperioden 2014–2020 kommer, liksom vid tidigare utvidgningar, en infasning av medelstildelningen att ske

för de två första åren, så att full tilldelning sker först 2016. I övrigt kommer det nya regelverket att gälla fullt ut för Kroatien.

Konsekvenser för Sverige

Att Kroatien blir medlem i unionen har inga konsekvenser för regional- och strukturpolitiken i Sverige. Landets relativt låga levnadsnivå kommer dock att medföra att det blir mottagare av strukturfondsstöd, vilket utökar åtagandena i EU-budgeten och belastar därmed i förlängningen den svenska EU-avgiften.

7.23 Rättsväsende och grundläggande rättigheter

7.23.1 Bakgrund

För förtroendet inom Kroatien men även utom landet är det viktigt att kandidatlandets rättsväsende är oberoende, kompetent, pålitligt och effektivt. Ett fungerande rättsväsende är också en grundläggande förutsättning för bekämpning av korruption. För EU-samarbetet är det centralt med ömsesidigt erkännande på det straffrättsliga området.

Vidare fastslår artikel 2 i EU-fördraget att unionen ska bygga på respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Av artikel 6 i EU-fördraget följer att unionen ska erkänna de rättigheter, friheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna som ska ha samma rättsliga värde som fördragen. Arbetet mot diskriminering är centralt i EU. Av artikel 10 i EUF-fördraget följer att unionen ska, vid utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet, bekämpa all diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Principen om icke-

diskriminering framgår även av stadgan om de grundläggande rättigheterna. Regelverket består även av ett flertal direktiv.

7.23.2 Förhandlingsresultatet

Domstols- och åklagarväsende

Kroatien har åtagit sig att fortsätta arbetet med att stärka och reformera rättsväsendet och att minska målbalanserna i domstolarna. Vidare har Kroatien åtagit sig att förstärka de organ som tar hand om tillsättning, karriärplanering och disciplinära åtgärder avseende domare och åklagare så att de kan fullgöra sina uppgifter på ett professionellt och opartiskt sätt.

Kravet på en särskild strategi rörande rättsväsendets hantering av krigsbrott har hörtsammats av kandidatlandet som i anslutningsfördraget samtidigt uppmanas att fortsätta att förbättra hanteringen av dessa ärenden, t.ex. genom att säkerställa att lämpliga resurser avsätts till de brottsutredande specialenheterna.

Kroatien har under förhandlingarna förstärkt kapaciteten hos byrån för bekämpning av korruption och organiserad brottslighet (Uskok) genom bland annat nyrekrytering av åklagare.

Kroatien har under anslutningsförhandlingarna i ett särskilt åtagande förbundit sig att säkerställa dess opartiska hantering av inhemska krigsförbrytelser, förbättra resultaten i kampen mot korruption och att fortsätta att fullt ut samarbeta med den Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien.

Frågan om förtroendet stater emellan beträffande frågor om internationellt straffrättsligt samarbete är av central betydelse. EU:s medlemsstater och Kroatien har även valt att infoga en skyddsklausul i anslutningsfördraget som rör området frihet, säkerhet och rättvisa, t.ex. civilrättsligt och straffrättsligt samarbete. Skyddsklausulen kan användas om det skulle visa sig att det finns allvarliga brister i införlivandet och genomförandet

av EU:s rättsakter, antagna såväl före som efter Lissabonfördraget. Klausulen kan även användas om det finns en överhängande risk för sådana brister. Enligt skyddsklausulen kan kommissionen inom de första tre åren efter Kroatians anslutning, på begäran av en medlemsstat eller på eget initiativ och efter att ha samrått med medlemsstaterna, besluta om särskilda villkor för tillämpningen av instrumentet. Sådana villkor kan t.ex. vara att tillämpningen tillfälligt upphävs i förhållandet mellan Kroatien och övriga medlemsstater.

Straffrättsligt samarbete

När det gäller ömsesidigt erkännande på det straffrättsliga området kan det noteras att Kroatien under förhandlingarna har ändrat i sin konstitution för att möjliggöra genomförande av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan staterna. Kroatien har även antagit en lag om rättsligt samarbete med EU:s medlemsstater, där principen om ömsesidigt erkännande tillämpas som grundläggande princip i EU:s straffrättsliga samarbete.

Kroatien har också tillträtt tilläggsprotokollet till Europarådskonventionen av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer, vilket underlättar överförande av straffverkställighet till och från Kroatien.

Bekämpning av korruption

En grundläggande förutsättning för bekämpning av korruption är ett effektivt, pålitligt och opartiskt rättsväsende. Kroatien har, som nämnts i föregående avsnitt, under anslutningsförhandlingarna vidtagit flera åtgärder för att stärka rättsväsendets oberoende och effektivitet. Förhandlingarna mellan EU och Kroatien har resulterat i åtaganden från

Kroatiens sida att fortsätta att vidta åtgärder för att säkerställa rättsväsendets oberoende och effektivitet. Kroatien har också särskilt åtagit sig att fortsätta att förbättra resultaten när det gäller förebyggande åtgärder i kampen mot korruption. Kommissionen ska noga övervaka att Kroatien lever upp till alla de åtaganden landet ingått under anslutningsförhandlingarna och kampen mot korruption är ett av de områden som övervakningen särskilt ska inriktas på. Kroatien kommer vid anslutningen till EU att tillträda 1997 års konvention om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i.

Grundläggande rättigheter

EU har uppmanat Kroatien att fortsätta arbeta för att förbättra människorättssituationen, särskilt när det gäller bland annat icke-diskriminering, rättssäkerhetsgarantier, rättigheter för personer som tillhör minoriteter samt vidta åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet.

EU har under förhandlingsarbetet betonat betydelsen av fullständigt genomförande av relevant lagstiftning på området. Kroatien har vidtagit åtgärder för att stärka Ombudsmannens ställning som centralt organ med ansvar för genomförande av antidiskrimineringslagen. Kroatien har under anslutningsförhandlingarna i ett särskilt åtagande förbundit sig att fortsätta förbättra skyddet av de mänskliga rättigheterna.

Vidare har EU under förhandlingsarbetet understrukt vikten av att Kroatien vidtar åtgärder för att ytterligare förbättra skyddet för minoriteter, särskilt serber och romer. EU har uppmanat Kroatien att förbättra genomförandet av landets handlingsplan 2012–2013 för genomförande av den konstitutionella akten om rättigheter för nationella minoriteter, särskilt för att åtgärda minoriteternas underrepresentation i statsförvaltningen, domstolsväsendet och inom polisen. EU har även uppmanat Kroatien att fortsätta ta itu med

diskrimineringen av minoriteter på ett bredare plan, bland annat genom att se till att de problem med diskrimineringen av minoriteter i den offentliga sektorn som inte tas upp i den konstitutionella akten om rättigheter för nationella minoriteter följs upp på ett lämpligt sätt. Vidare har Kroatien uppmanats att fortsätta med aktiviteter för att ge personer som tillhör de nationella minoriteterna ökad kunskap om sina rättigheter och uppmärksamma tillgång till sociala rättigheter. EU har också uppmanat Kroatien att fortsätta med genomförandet av strategin för skydd och integration av romer, särskilt när det gäller sysselsättning, utbildning och bostäder. Kroatien har under anslutningsförhandlingarna i ett särskilt åtagande förbundit sig att fortsätta stärka skyddet av minoriteter, bl.a. genom ett effektivt genomförande av författningslagen om nationella minoriteters rättigheter.

EU har uppmanat Kroatien att fortsätta genomföra åtgärder för att öka toleransen i samhället och främja försoningen mellan olika etniska grupper, särskilt mot den serbiska minoriteten. Kroatien har vidare uppmanats att fortsätta vidta åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet, bland annat genom utbildning och en översyn av skolans roll och medvetandegörande av allmänheten.

Övergångsbestämmelser

Förhandlingarna i kapitlet om rättsväsende och grundläggande rättigheter har inte resulterat i övergångslösningar och undantag. Kandidatlandet har accepterat regelverket och förutom vad som ovan redovisats om skyddsklausulen på straff- och civilrättens områden, finns inga övergångslösningar eller undantag.

Konsekvenser för Sverige

En konsekvens av utvidgningen är att Kroatien kommer att delta i de olika samarbeten som pågår. Såväl Europol- och Eurojustsamarbetet som samarbetet på myndighetsnivå berörs.

7.24 Rättvisa, frihet och säkerhet**7.24.1 Bakgrund**

Det är viktigt att Kroatiens polisväsende och övriga delar av rättsväsendet är oberoende, kompetent, pålitligt och effektivt. Det är också nödvändigt att harmonisera regelverket vad gäller yttre gränsförvaltning och viseringspolitik.

7.24.2 Förhandlingsresultatet*Polisväsendet*

Kroatien har ett samarbete med Europol och bl.a. har ett avtal ingåtts som syftar till att stärka samarbetet när det gäller bekämpning av allvarliga former av internationell brottslighet. Kroatien har också en sambandsman placerad vid Europol.

Schengen och gränskontroll

En av de synligaste delarna i regelverket är Schengenreglerna, som bl.a. innebär att personkontrollen mellan Schengenstaterna tas bort. När det gäller Schengensamarbetet kommer dock Kroatiens inträde i unionen inte att innebära ett omedelbart avskaffande av personkontroller mellan de gamla medlemsstaterna och Kroatien. Beslut om att avskaffa dessa kontroller kommer i stället att fattas separat och med enhällighet av rådet. Detta kommer att ske någon gång efter Kroatiens inträde i unionen och ska föregås av en noggrann utvärdering av

Kroatiens rättsliga och praktiska beredskap att tillämpa Schengenreglerna.

Viseringspolitik

Kroatien behöver anpassa sin viseringspolitik till EU:s regelverk och bygga upp en tillräcklig administrativ kapacitet redan före anslutningen för att kunna tillämpa regelverket vid anslutningen. Det gäller bl.a. anpassning till rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckning över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav.

Övergångsbestämmelser

Kroatien tillåts att behålla gemensamma gränsövergångsställen vid gränsen till Bosnien och Hercegovina. Detta är en konsekvens av att Schengenregelverket inte tillämpas i Kroatien från anslutningsdagen.

Konsekvenser för Sverige

En konsekvens av utvidgningen är att Kroatien kommer att delta i de olika samarbeten som pågår. Såväl Europol- och Eurojustsamarbetet som samarbetet på myndighetsnivå berörs. De särskilda Schengenlösningarna kommer för Sveriges del att innebära fortsatt personkontroll mot Kroatien även efter deras anslutning, fram till dess att rådet fattat beslut om att kontrollerna ska upphävas.

7.25 Vetenskap och forskning

7.25.1 Bakgrund

Regelverket behandlar främst två områden: dels det Europeiska området för forskningsverksamhet (ERA), dels EU:s program för forskning och teknisk utveckling.

I artikel 179 i EUF-fördraget anges att unionen ska ha som mål att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri rörlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik. Europeiska rådet har i februari 2011 beslutat att ERA ska vara förverkligat år 2014.

Att unionen ska genomföra ett ramprogram för forskning finns angivet i artikel 180 i EUF-fördraget. I ramprogrammet fastställs mål, huvudlinjer och budget för unionens insatser. Det nuvarande ramprogrammet gäller för perioden 2007–2013.

7.25.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien deltar redan i EU:s ramprogram för forskning och utveckling som ett associerat land. Kroatien bedöms också uppfylla målen för ERA. Inga övergångslösningar har överenskommit och Kroatien har åtagit sig att tillämpa regelverket från anslutningsdagen.

För svensk del innebär ett kroatiskt medlemskap inga förändringar i Sveriges möjlighet att samarbeta med Kroatien inom forsknings- och utvecklingsområdet.

7.26 Utbildning och kultur

7.26.1 Bakgrund

Utbildning

Enligt artiklarna 165 och 166 i EUF-fördraget ska unionen främja det samarbete mellan medlemsstaterna som bidrar till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet och genomföra en yrkesutbildningspolitik som stödjer och kompletterar medlemsstaternas egna insatser. Utbildningssystemens innehåll och organisation är dock enligt EUF-fördraget medlemsstaternas ansvar och det finns ingen strävan hos vare sig EU:s institutioner eller medlemsstaterna att ge unionen befogenheter i det avseendet.

Däremot kan utbildningssystemen mer eller mindre direkt beröras av exempelvis regelverket avseende den fria rörligheten för personer. Det gäller särskilt rådets direktiv 77/486/EEG av den 25 juli 1977 om undervisning av barn till migrerande arbetstagare. Direktivet innebär att medlemsstaterna ska ge medföljande skolpliktiga barn till arbetstagare från en annan medlemsstat gratis undervisning i värdlandets och hemlandets språk. Den fria rörligheten för personer och tjänster i EUF-fördraget innebär bl.a. en rättighet för EU-medborgare att utöva ett yrke, som egenföretagare eller som anställd, i en annan medlemsstat än den där de har skaffat sig sina yrkeskvalifikationer. I artikel 53.1 i EUF-fördraget föreskrivs dessutom att direktiv ska utfärdas som syftar till ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis. Under 2005 antogs ett direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet), som moderniserade och ersatte tidigare 15 direktiv för erkännandet av yrkeskvalifikationer. I slutet av 2011 lade kommissionen fram ett förslag till revidering av yrkeskvalifikationsdirektivet som förhandlas i rådet under

2012. Genom medlemskapet i EU kommer medborgare i Kroatien att tillförsäkras rätten att få sina yrkeskvalifikationer erkända i andra EU-länder på samma villkor som medborgare i övriga EU-länder. Givetvis ges övriga EU-medborgare motsvarande rättigheter i Kroatien.

Utbildningssamarbetet mellan medlemsstaterna sker bl.a. inom ramen för Programmet för livslångt lärande, som syftar till att utveckla den europeiska utbildningen och ge ökade möjligheter för utbyte. Programmet innehåller flera delprogram som är inriktade på olika delar och nivåer av utbildningssystemet. Kroatien kommer från och med 2012 att delta fullt ut i utbildningssamarbetet inom Programmet för livslångt lärande. Kroatien har också sedan år 2000 medverkat i ett flertal Tempusprojekt, som syftar till att modernisera högre utbildning i EU:s närområde och förbereda kandidatländer för fullt deltagande i Programmet för livslångt lärande. Till stöd för utbildningssamarbetet finns Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildningen i Grekland (Thessaloniki) och Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen i Italien (Turin), som inrättats med stöd av rådets förordning EEG nr 337/75 av den 10 februari 1975 om uppbyggnaden av Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning och rådets förordning (EEG) nr 1360/90 av den 7 maj 1990 om inrättande av en Europeisk yrkesutbildningsstiftelse. Vad gäller europeiskt samarbete på ungdomsområdet har Kroatien kunnat delta i samtliga delprogram inom ramen för programmet Ung och aktiv i Europa sedan 2011.

Kultur

På kultur- och medieområdet finns dels ett ramprogram inom kulturområdet, Kultur 2007–2013, som omfattar alla konst- och kulturområden, dels ett ramprogram inom medieområdet, Media 2007, som ger stöd till de audiovisuella näringarna. Kroatien deltar i både programmet Kultur 2007–2013 och Media 2007.

7.26.2 Förhandlingsresultatet

Inga övergångslösningar har aktualiserats och anslutningslandet har förbundit sig att fullt ut tillämpa regelverket på utbildnings- och kulturområdet från den dag det inträder i unionen.

Den fria rörligheten för personer innebär att migrerande arbetstagare, egenföretagare och deras familjemedlemmar ska behandlas på lika villkor som svenska medborgare. Det kan följaktligen inte uteslutas att utvidgningen på utbildningsområdet kan komma att få ekonomiska konsekvenser för bl.a. studiestödet.

I 4 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434) anges att utbildningen ska vara avgiftsfri för studenter som är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Enligt förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor ska den som inte är medborgare i en stat inom EES eller i Schweiz betala anmälningsavgift och studieavgift för utbildning på grund- och avancerad nivå vid statliga universitet och högskolor. Kroatiens inträde i EU innebär att personer med kroatiskt medborgarskap som studerar i Sverige kommer att vara avgiftsbefriade.

Utvidgningen innebär inte några särskilda konsekvenser för svensk del på kulturområdet.

7.27 Miljö

7.27.1 Bakgrund

Miljöområdet omfattas av delad befogenhet. Inom miljöområdet finns ett mycket omfattande regelverk med mer än 200 rättsakter. Därutöver ingår unionen som part i många internationella överenskommelser. EU har också antagit övergripande program på miljöområdet, främst det sjätte

miljöhandlingsprogrammet. Lagstiftningen omfattar följande områden

- Allmänna bestämmelser och program
- Föroreningar
- Strålskydd och radioaktivt avfall
- Vattenskydd och vattenhushållning
- Övervakning av luftföroreningar
- Förebyggande av buller
- Kemikalier, industriella risker och bioteknik
- Fysisk planering, miljön och naturresurserna
- Hushållning och rationellt utnyttjande av mark och vatten, miljön och naturresurserna
- Bevarande av vilda djur och växter
- Avfallshantering och ren teknik
- Internationellt samarbete

7.27.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har åtagit sig att genomföra hela detta regelverk. Med hänsyn till landets miljöproblem och de stora investeringar och personalförstärkningar som krävs för anpassning har Kroatien begärt övergångslösningar för en rad direktiv på miljöområdet. Efter förhandlingar har överenskommelse träffats om övergångstider för ett antal rättsakter som beskrivs i följande avsnitt. Dessa övergångstider bedöms ha begränsade gränsöverskridande effekter och inte påverka konkurrensen på något betydande sätt. Övergångstiderna har förenats med målsättningar och planer för genomförande som kommer att följas upp. I övrigt gäller anpassning från tillträdesdagen. Detta ställer stora krav på Kroatien när det gäller lagstiftning och andra författningsändringar, åtgärder och tillräcklig personal för planering, tillståndsgivning och övervakning samt omfattande investeringar i infrastruktur och teknik.

Utsläppshandel

Kroatien har beviljats övergångsperioder under 2013 och 2014 avseende vissa åtaganden och beräkningspunkter i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG. I ett särskilt protokoll till fördraget ges under vissa förutsättningar stöd åt Kroatien genom en engångsöverföring av utsläppsenheter som har tilldelats enligt Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar.

Luftkvalitet

Kroatien har även beviljats en övergångslösning rörande tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa. Som referensår för beräkning av vissa värden ska i två fall det andra året efter anslutningsåret användas.

Avfallshantering

Kroatien har vidare beviljats vissa undantag från kraven i rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall. Senast den 31 december 2013 ska den andel av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfallet som går till deponier ha minskat till 75 procent av den totala mängden av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfall som producerades 1997. Senast den 31 december 2016 ska den andel av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfallet som går till deponier ha minskat till 50 procent av den totala mängden av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfall som producerades 1997. Senast den 31 december 2020 ska den andel av det

biologiskt nedbrytbara kommunala avfallet som går till deponier ha minskat till 35 procent av den totala mängden av det biologiskt nedbrytbara kommunala avfall som producerades 1997. Vidare ska Kroatien gradvis minska avfallet i de befintliga deponier som inte uppfyller direktivets krav.

Vattenkvalitet

Kroatien har medgivits en övergångsperiod till år 2023 under vilken landet inte behöver tillämpa alla bestämmelser i rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Kraven i direktivet ska först uppnås i de större städerna, därefter i de mindre städerna. Kroatien har även fått övergångslösningar beträffande kraven i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten. Under övergångsperioden tillåts högre värden för olika ämnen i vattnet än vad som angetts i direktivet.

Föroreningskontroll och riskhantering inom industrin

Kroatien har beviljats en övergångsperiod under vilken kraven i rådets direktiv 1999/13/EG om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar inte ska tillämpas fullt ut. Kraven avseende utsläppsgränsvärdena för flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar ska avseende flera angivna anläggningar inte tillämpas under olika övergångstider, som längst till den 31 december 2015. Samma sak gäller för direktivets krav avseende skyldigheten för verksamhetsutövaren att på ett tillfredsställande sätt påvisa för den behöriga myndigheten att bästa tillgängliga teknik används för beläggningsprocesser vid fartygsbyggande vid flera angivna anläggningar.

Kroatien har vidare fått undantagslösningar avseende kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG av den 23 oktober 2001 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar. Ett antal angivna anläggningar ska tillämpa utsläppsgränsvärdena för svaveldioxid, kväveoxid och stoft från och med den 1 januari 2018.

Övergångsregler gäller även för kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/1/EG av den 15 januari 2008 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar. Ett antal angivna anläggningar ska under vissa övergångsperioder, som längst t.o.m. den 31 december 2017, inte omfattas av direktivets krav avseende skyldigheten att driva dessa anläggningar i enlighet med de utsläppsgränsvärden, likvärdiga parametrar eller tekniska åtgärder som bygger på bästa tillgängliga teknik.

Kemikalier

Kroatien har slutligen beviljats en anpassningstid om sex månader från anslutningsdagen avseende vissa krav i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

Konsekvenser för Sverige

Allmänt sett kan sägas att utvidgningen kommer att leda till en snabbare omvandling av Kroatiens miljöarbete än vad som annars

skulle ha varit fallet. Därigenom kommer också de gränsöverskridande utsläppen att minska vilket är betydelsefullt, även om Sverige geografiskt sett inte ligger nära Kroatien och därmed inte heller påverkas direkt av utsläpp från detta land.

7.28 Konsument- och hälsoskydd

7.28.1 Bakgrund

Konsumentfrågor

Enligt artikel 169 i EUF-fördraget ska unionen bidra till att skydda konsumenternas hälsa, säkerhet och ekonomiska intressen samt främja konsumentupplysning och konsumenternas rätt att organisera sig. Konsumenternas intressen ska också beaktas inom unionens övriga verksamhet. Åtgärderna kan bestå av lagstiftning om harmoniserade regler för den inre marknaden eller åtgärder för att komplettera medlemsstaternas nationella politik. Det befintliga regelverket handlar bl.a. om produktsäkerhet, prisinformation, marknadsföring, avtalsvillkor, konsumentköp och garantier, distansförsäljning, konsumentkrediter, paketresor och tidsdelat boende. Det finns ett etablerat samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter för att säkerställa att EU-lagstiftningen på konsumentområdet efterlevs. För att erbjuda konsumenter stöd i samband med gränsöverskridande handel har ett nätverk med konsumentkontor från medlemsstaterna inrättats.

Hälsoskydd

Medlemsländerna ansvarar enligt artikel 168 i EUF-fördraget för sin hälso- och sjukvård. Europeiska unionens insatser ska komplettera medlemsländernas nationella politik och vara inriktade på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar och undanröja faror för den fysiska och psykiska

hälsan. Insatser inriktas på de stora folksjukdomarna och allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa. EU får även bl.a. vidta åtgärder för att skydda folkhälsan när det gäller tobak och missbruk av alkohol och insatser för att minska narkotikarelaterade hälsoskador.

7.28.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har inte begärt några övergångslösningar utan har accepterat att tillämpa regelverket för hälsoskydd och konsumentskydd från anslutningsdagen.

Några särskilda konsekvenser för Sverige är inte att vänta på dessa områden.

7.29 Tullunionen

7.29.1 Bakgrund

Tullunionskapitlet inkluderar unionens tullkodex, den kombinerade nomenklaturen (tulltaxan) inklusive handelspreferenser, tullkvoter och tullsuspensioner. Hit hör också annan tullrelaterad lagstiftning som t.ex. regler om tullmyndigheternas kontroll av immaterialrättsintrång.

Tulladministrationen i Kroatien måste redan från anslutningsdagen kunna hantera kontrollen vid gränsen, som delvis även bildar den nya yttre unionsgränsen. Kontrollerna måste genomföras på ett smidigt sätt så att medborgarnas säkerhets- och skyddsintressen bevakas samtidigt som handeln främjas. Den inre marknaden och en smidig handel bygger på en väl fungerande tullunion. Detta förutsätter att EU:s tullagstiftning införlivas i Kroatiens lagstiftning senast vid anslutningen.

Förhandlingarna om tullunionskapitlet har framför allt koncentrerats på anslutningslandets antagande av befintlig EU-

lagstiftning. Vid förhandlingarna har särskilt framhållits att Kroatien måste reformera och förstärka tullmyndighetens tjänster samt installera väl fungerande IT-system. Kroatien har i stor utsträckning redan gjort Anpassningar till EU:s regelverk inom detta område. Fortsatt arbete med Anpassning pågår.

7.29.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket på detta område från anslutningsdagen med ett undantag. Vissa villkor kommer att gälla för den kroatiska handeln som är tvungen att passera genom Bosnien och Herzegovinas territorium vid utnyttjandet av transportkorridoren vid Neum. Kroatien ska löpande fram till anslutningsdagen fortsätta att informera om arbetet med att göra Anpassningar till EU:s regelverk samt att utveckla tillräcklig kapacitet inom sin tulladministration. I anslutningsfördraget anges i kapitlet för tullunionen även klarlägganden av tullhantering av gods vid datumet för medlemskapet i EU. Detaljerade bestämmelser anger varornas tullstatus för att klargöra hur tullbestämmelserna ska tillämpas bl. a för gods under transport till EU, gods som är lagrat i Kroatien. Även klarlägganden görs av bevis om ursprung för varor som berörs av Kroatiens nya status som medlem i EU. Detta för att Kroatien ska fogas in i Unionens tullbestämmelser på ett smidigt sätt, motsvarande det som gällt för andra länder som tidigare blivit medlem i EU.

Inga övergångsregler har alltså överenskommit. Som en följd av utvidgningen kommer gränskontrollen mellan de nuvarande medlemsstaterna och den nya medlemsstaten att minska.

7.30 Yttre förbindelser

7.30.1 Bakgrund

För att den inre marknaden och tullunionen ska fungera är det nödvändigt med ett gemensamt system av import- och exportregler och att unionen kan agera enhetligt i förhållande till länder utanför EU. Genom artikel 207 i EUF-fördraget har EU-länderna därför gett unionen mandat att förhandla och besluta för deras räkning på detta område. Den gemensamma handelspolitiken är av särskild politisk betydelse inte minst mot bakgrund av EU:s ställning som den största handelspartnern i världen.

Den yttre handelspolitiken omfattar unionens handelsavtal med tredjeland och internationella organisationer liksom samarbetsöverenskommelser. Huvudkomponenterna är den gemensamma handelspolitiken och biståndspolitiken.

Handelspolitiken

Unionens handelspolitik härrör till stor del från internationella avtal under WTO. Den grundläggande basen är den gemensamma tulltaxan vid handel med tredjeland. Förutom de gemensamma export- och importreglerna omfattar även den gemensamma handelspolitiken regler om antidumping och andra skyddsåtgärder som t.ex. åtgärder mot subventionerad import eller illegal handel. Andra komponenter är kvantitativa restriktioner och utrikespolitiskt relaterade handelsförbud (embargon och sanktioner). Unionen har också slutit ett antal handelsavtal med tredjeland. Några av dessa täcker alla aspekter i en handelsrelation, andra endast särskilda produkter eller grupper av produkter. Avtalens förmåner kan också variera. Under t.ex. det allmänna preferenssystemet beviljas u-länderna tullförmåner vid export till EU.

Biståndspolitiken

Unionen bidrar också till biståndspolitiken genom att komplettera medlemsländernas åtgärder. Unionen ger vidare genom handelspolitiskt bistånd assistans direkt till tredjeländer genom att bygga upp handelsrelationer som ska reformera sociala och ekonomiska strukturer och minska fattigdomen.

7.30.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har accepterat lagstiftningen på detta område och de har också nått en god nivå av anpassning. Fortsatt anpassning under perioden fram till medlemskapet behöver göras på området internationella avtal. Därutöver bör den administrativa kapaciteten på utvecklingsområdet stärkas. Kroatien är redan i dag starkt knutet till EU genom associeringsavtalet och har därför ett nära samarbete med EU i internationella organisationer som t.ex. WTO. När utvidgningen är genomförd kommer kommissionen att tala och förhandla även för Kroatiens räkning i WTO och i WCO.

7.31 Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik

7.31.1 Bakgrund

Den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken regleras som huvudregel inte av rättsakterna direktiv och förordningar vilka återfinns inom andra samarbetsområden. Inom detta område förs politiken genom att fastställa allmänna riktlinjer, anta beslut om åtgärder, ståndpunkter och närmare bestämmelser för genomförande av andra beslut, samt genom att stärka det systematiska samarbetet mellan medlemsstaterna om deras politik. Samarbetet sker i princip på mellanstatlig grund och genomförs av den höge representanten för utrikesfrågor och

säkerhetspolitik och medlemsstaterna med utnyttjande av nationella resurser och unionens resurser.

Gemensamma ställningstaganden inom detta politikområde är dock förpliktande för medlemsländerna vid deras egna ställningstaganden och handlande. Medlemsländernas diplomatiska beskickningar och unionens delegationer i tredjeländer och vid internationella organisationer ska samarbeta sinsemellan och bidra till utformningen av den gemensamma inställningen. Medlemsstaterna ska vidare samordna sitt uppträdande inom internationella organisationer och vid internationella konferenser.

7.31.2 Förhandlingsresultatet

Några övergångslösningar på detta område har inte aktualiserats och Kroatien har ställt sig bakom det aktuella regelverket och de principer som finns inom den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.

Det torde inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket. Kroatiens medlemskap bidrar till att bredda och fördjupa unionens inflytande i sitt närområde. Medlemskapet kan även medföra att Kroatien bidrar med större militära och civila resurser än tidigare till unionens insatser till stöd för internationell fred och säkerhet.

7.32 Finansiell kontroll

7.32.1 Bakgrund

En viktig förutsättning för en effektiv kontroll av de gemensamma medlen är närvaron av en god institutionell uppbyggnad på vilken kontrollkrav kan appliceras. Med detta avses bl.a. tydliga ansvarsförhållanden, etablerade

beredningsrutiner inom förvaltningen, åtskillnad mellan genomförandeansvar och kontrollansvar samt en oberoende revision. Detta regleras inte i den primära unionsrätten utan styrs främst av sektorsregelverken som ställer specifika minimikrav på både organisation och kontrollrutiner, t.ex. reglerna för jordbruk- och strukturstöd samt uppbärandet av tullavgifter. Därtill kommer internationellt accepterade principer om vad som anses vara god sed på området.

En god finansiell kontroll säkerställer att de gemensamma medlen administreras, används och kontrolleras rätt, säkert och effektivt. Sektorsregelverken ställer däremot specifika minimikrav på både organisation och kontrollrutiner.

7.32.2 Förhandlingsresultatet

Kroatien har godtagit EU:s regelverk och förklarat att landet är berett att införa regelverket senast vid anslutningsdagen. Det finns inga möjligheter till undantag på området. Några särskilda konsekvenser för svensk del kan inte förutses.

7.33 Finansiella och budgetära bestämmelser

7.33.1 Bakgrund

Regelverket täcker de bestämmelser som rör EU:s budget, inklusive systemet för unionens egna medel. Den rättsliga grunden för finansiella och budgetmässiga frågor finns i artikel 310–325 i EUF-fördraget. Vidare finns ytterligare bestämmelser i förordningar och beslut.

7.33.2 Förhandlingsresultatet

I anslutningsfördraget ges Kroatien bemyndiganden inom EU-fonder på en rad områden, vilka anges nedan. Samtliga belopp anges i löpande priser.

Budgetrubrik 1a - Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning

Med utgångspunkt i den beräkningsmetod som använts vid tidigare anslutningar skulle en finansiering på 47,4 miljoner euro under 2013 krävas för att ta hänsyn till Kroatiens anslutning.

Budgetrubrik 1b - Struktur- och sammanhållningsfonderna

Ett belopp på 449,4 miljoner euro i åtagandebemyndiganden kommer att avsättas för Kroatien från struktur- och sammanhållningsfonderna 2013. En tredjedel av det beloppet ska avsättas för sammanhållningsfonden.

Budgetrubrik 2 - Bevarande och förvaltning av naturresurserna

Landsbygdsutveckling

Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ska inte tillämpas på Kroatien under programperioden 2007–2013.

År 2013 ska Kroatien tilldelas 27,7 miljoner euro inom ramen för landsbygdsutveckling enligt artikel 12 i rådets förordning (EG) nr 1085/2006 av den 17 juli 2006 om upprättande av ett instrument för stöd inför anslutningen.

Fiskefonden

Det totalbelopp som ska ställas till Kroatiens förfogande inom ramen för Europeiska fiskerifonden 2013 uppgår till 8,7 miljoner euro i åtagandebemyndiganden.

Life +

Med utgångspunkt i den beräkningsmetod som har använts vid tidigare anslutningar skulle finansiering på 1,25 miljoner euro under 2013 krävas för att ta hänsyn till Kroatiens anslutning och deltagande i Life+, som är EU:s finansiella instrument för implementeringen av EU:s miljö- och klimatpolicy.

Budgetrubrik 3 – Medborgarskap, frihet, säkerhet och rättvisa

Med utgångspunkt i den beräkningsmetod som har använts vid tidigare anslutningar skulle en finansiering på 2,1 miljoner euro respektive 2,2 miljoner euro under 2013 krävas för att ta hänsyn till Kroatiens anslutning.

Övergångsbestämmelser

Kroatien har accepterat att tillämpa regelverket i detta kapitel från anslutningsdagen, med undantag för vissa övergångslösningar som beskrivs nedan.

Institutionsuppbyggande

Under det första året efter anslutningen ska unionen lämna tillfälligt finansiellt stöd till Kroatien så att landet kan utveckla och stärka sin administrativa och rättsliga förmåga att genomföra unionslagstiftningen och kontrollera att den efterlevs samt

främja landets utbyte av goda rutiner med andra EU-länder. Stödet ska användas för att finansiera institutionsuppbyggande projekt och begränsade småskaliga investeringar i samband med dessa. Stödet ska inriktas på det fortsatta behovet av att förstärka den institutionella kapaciteten på vissa områden genom åtgärder som inte kan finansieras genom strukturfonderna eller fonderna för landsbygdsutvecklingsprojekten.

Åtagandebemyndigandena för denna övergångsmekanism ska vara sammanlagt 29 miljoner euro under 2013. Anslagen ska beviljas av budgetmyndigheten inom ramen för budgetplanen.

Schengenfacilitet

En Schengenfacilitet inrättas som ett tillfälligt instrument för att mellan anslutningsdagen och utgången av 2014 bistå Kroatien med att finansiera åtgärder vid unionens nya yttre gränser för genomförande av Schengenregelverket och för kontroll vid de yttre gränserna.

För perioden 1 juli 2013–31 december 2014 ska 40 miljoner euro år 2013 samt 80 miljoner euro 2014 göras tillgängliga för Kroatien i form av betalningar av schablonbelopp från den tillfälliga Schengenfaciliteten.

Schablonbeloppsbetalningarna ska utnyttjas inom tre år efter den första utbetalningen. Kroatien ska senast sex månader efter utgången av denna treårsperiod presentera en utförlig rapport om det slutliga genomförandet av betalningarna enligt den tillfälliga Schengenfaciliteten, med en motivering av utgifterna. Alla medel som inte har utnyttjats eller som har använts till ändamål som inte kan motiveras ska återkrävas av kommissionen.

Likviditetsfacilitet

En likviditetsfacilitet inrättas som ett tillfälligt instrument för att mellan anslutningsdagen och utgången av 2014 bistå Kroatien med att förbättra likviditetsflödet i den nationella budgeten.

För perioden 1 juli 2013–31 december 2014 ska 75 miljoner euro år 2013 samt 28,6 miljoner euro år 2014 göras tillgängliga för Kroatien i form av betalningar av schablonbelopp ur den tillfälliga likviditetsfaciliteten.

Konsekvenser för Sverige

Kroatiens anslutning till EU-fonderna under det andra halvåret 2013 som beskrivits ovan kan för svensk del medföra en ökad svensk avgift till EU-budgeten. Belastningen för den svenska EU-avgiften är dock beroende av faktiska utbetalningar som görs från dessa åtaganden samt om Kroatiens genomförande- och kontrollsystem blir godkända, och kan komma att fördelas under ett flertal år. Ett utfasat förmedlemskapsstöd för Kroatien bidrar också till att mildra effekten för den svenska EU-avgiften.

Även övergångslösningarna i detta kapitel innebär för svensk del ökade kostnader i form av en ökad svensk avgift till EU-budgeten.

Förhandlingar av nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 pågår. Den svenska utgångspunkten är att Kroatiens EU-inträde inte bör medföra en ökad EU-budget utan att denna finansieras genom omfördelning.

7.34 Institutioner

7.34.1 Bakgrund

Närmare redogörelse för nu gällande bestämmelser om institutionernas sammansättning m.m. finns i regeringens proposition rörande Lissabonfördraget (prop. 2007/08:168). En

redogörelse för vissa övergångsbestämmelser avseende Europaparlamentets sammansättning finns i regeringens proposition angående dessa övergångsbestämmelser (prop. 2010/11:22).

7.34.2 Förhandlingsresultatet

Genom anslutningsfördraget görs de ändringar i de institutionella bestämmelserna som är nödvändiga mot bakgrund av Kroatiens anslutning till EU. Antalet ledamöter i Europaparlamentet kommer att ökas med 12 ledamöter från Kroatien för tiden från och med anslutningsdagen till och med utgången av Europaparlamentets mandatperiod 2009–2014. Det innebär att Europaparlamentets totala antal ledamöter tillfälligt är 766 fram till slutet av valperioden 2009–2014. Sverige behåller sina 20 ledamöter. Vidare kommer genom anslutningsfördraget det totala antalet röster i ministerrådet att höjas från 345 till 352 röster och tröskeln för beslut med kvalificerad majoritet kommer att höjas från 255 röster till 260 röster. Kroatien får 7 röster. Sverige behåller sin relativa röstvikt (10 röster). En kroatisk medborgare ska utses till kommissionen från och med anslutningsdagen till och med den 31 oktober 2014.

7.35 Övriga frågor

I detta kapitel har samlats ett antal frågor som vid förhandlingarna inte på ett naturligt sätt kunde passas in under de övriga förhandlingskapitlen. Nedan beskrivs vissa centrala frågor.

7.35.1 Förhandlingsresultatet

Arrangemang för interimsp perioden

I del tre av anslutningsfördragets slutakt anges hur informations- och samrådsförfarande mellan EU och Kroatien ska gå till vad gäller regelverk som tillkommer mellan förhandlingsavslut och anslutningen. Vidare anges här att landet efter undertecknandet av anslutningsfördraget får observatörsstatus och därmed tillåts delta vid merparten av rådets möten och förberedande organ.

Utfasningen av förmedlemskapsstödet

I anslutningsakten återfinns under artiklarna 29, 30 samt 44 särskilda regler om utfasningen av förmedlemskapsstödet till Kroatien. Reglerna tar framförallt sikte på det fortsatta genomförandet och förvaltningen av stödet efter anslutningen och behandlar dels övergången av förvaltningsansvar till kroatiska myndigheter, dels bevarandet av tillräcklig bemanning vid EU-delegationen i Kroatien under en övergångsperiod.

Från och med anslutningsdagen ska upphandling, beviljande av bidrag och betalningar som rör medel som utfästs före anslutningen inom ramen för komponenterna övergångsstöd och institutionsbyggande samt gränsöverskridande samarbete som huvudregel förvaltas av kroatiska genomförandemyndigheter. Detta gäller även stöd enligt den s.k. övergångsmekanismen (tillfälligt finansiellt stöd under det första året efter anslutningen). Kommissionen ska avstå från sin förhandskontroll efter att ha försäkrat sig om att berörda förvaltnings- och kontrollsystem fungerar effektivt. Beträffande bemanningen vid EU-delegationen får kommissionen vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att den nödvändiga stadgeenliga personalstyrkan behålls i Kroatien under högst 18 månader efter anslutningen.

Övervakning och skyddsbestämmelser

I anslutningsaktens fjärde del finns tre olika skyddsklausuler: en generell ekonomisk skyddsklausul under artikel 37; en specifik skyddsklausul för den inre marknaden under artikel 38 samt en specifik klausul rörande rättsliga och inrikes frågor under artikel 39. Den allmänna skyddsklausulen gäller för det fall att det inom tre år efter anslutningen skulle uppstå allvarliga svårigheter som kan bli bestående inom någon ekonomisk sektor eller allvarligt försämra ekonomin inom ett visst geografiskt område. I ett sådant fall får Kroatien ansöka om bemyndigande att vidta skyddsåtgärder för att rätta till situationen. Under samma förutsättningar får även de nuvarande medlemsstaterna ansöka om bemyndigande att vidta skyddsåtgärder avseende Kroatien.

Skyddsklausulen till skydd för den inre marknads funktion ger kommissionen möjlighet att inom tre år efter anslutningen vidta åtgärder om Kroatien inte har lyckats genomföra de åtaganden som landet gjort inom ramen för anslutningsförhandlingarna på detta område. Det finns även en skyddsklausul för det fall allvarliga brister föreligger gällande åtaganden på området frihet, säkerhet och rättvisa (mer om detta under avsnitt 7.24). Kommissionen har här i huvudsak tilldelats samma befogenheter som när det gäller skyddsklausulen till skydd för den inre marknads funktion.

8 Konsekvenser för Sverige

Den svenska prioriteringen av EU:s utvidgningspolitik grundar sig i analysen att ett enat Europa där medborgarna kan leva i fred, stabilitet och välstånd gagnar Sverige. Detta har belagts av den svenska regeringen och kommissionen i en rad utredningar vars slutsatser bör gälla även för Kroatiens anslutning till EU.

Både på ett övergripande plan och i en rad sakfrågor leder utvidgningen till bättre möjligheter att skapa en säkrare och tryggare tillvaro för oss inom EU. Vi förebygger konflikter och får bättre förutsättningar att lösa gemensamma problem, såsom t.ex. gränsöverskridande miljöproblem och internationell organiserad brottslighet.

För Kroatien innebär EU-medlemskapet fortsatt social och ekonomisk utveckling. Detta är fördelaktigt även för Sverige. Utvecklingen för också med sig positiva effekter för svenska konsumenter och näringslivet i form av t.ex. ökad tillgång på produkter som håller EU-standard samt en större inre marknad.

Kroatiens anslutning får i de flesta fall inte några omedelbara konsekvenser för svensk del. I den mån sådana finns är de redovisade under varje avsnitt i kapitel 7. Här pekas på några konsekvenser som kan vara värda att särskilt framhålla.

När det gäller fri rörlighet för arbetstagare ger de framförhandlade övergångsarrangemangen frihet åt medlemsstaterna att bestämma huruvida EU:s regelverk om den fria arbetskraftens rörlighet ska gälla under en övergångsperiod.

Vad gäller immaterialrätt är bedömningen att de överenskomna övergångslösningarna främst berör läkemedelsindustrin samt att de är fördelaktiga.

Beträffande jordbruk förmodas övergångsbestämmelserna gällande vin och mjölk inte innebära några konsekvenser för svensk del, men inom sockersektorn skulle de kunna leda till ett överskott i EU:s sockerbalans.

På transportområdet är övergångsbestämmelserna om vägcabotage ömsesidiga och innebär att varken svenska åkare eller anslutningslandets åkare får utföra inrikes transporter på varandras respektive territorier under övergångsperioden. På sjöfartsområdet bedöms övergångsbestämmelserna inte innebära några funktionsstörningar på den inre marknaden för sjötransporter.

Vad gäller skatter kommer anslutningen medföra att det antal skatteregimer som förekommer inom EU ökar. Mot detta ska ställas att EU:s regelverk nu kommer att omfatta ytterligare en ny stat vilket ger ännu större möjligheter att samarbeta för avskaffandet av skadlig skattekonkurrens. Det ger även större möjligheter att allmänt sett undvika skatterelaterade störningar i handelsutbytet, bl.a. genom utökandet av ränte- och royaltidirektivet. Övergångslösningarna på skatteområdet har främst rört områdena mervärdesskatt och punktskatter. Undantagen kan kanske i viss mån komma att påverka den inre marknaden och de fyra friheterna. Svenska företag kan härigenom få det svårare med marknadstillträde, även om denna påverkan måste förmodas bli av ringa omfattning.

På området rättvisa, frihet och säkerhet blir en positiv konsekvens av utvidgningen att Kroatien kommer att delta i det samarbete som pågår. Såväl Europol- och Eurojustsamarbetet som samarbetet på myndighetsnivå berörs. De särskilda Schengenlösningarna kommer för Sveriges del att innebära fortsatt personkontroll mot Kroatien även efter anslutningen, till det att rådet fattat beslut om att kontrollerna ska upphävas.

På miljöområdet kan utvidgningen antas leda till en snabbare omvandling av Kroatiens miljöarbete än vad som annars skulle ha varit fallet. Därigenom kommer också de gränsöverskridande utsläppen att minska vilket är betydelsefullt, även om Sverige

geografiskt sett inte ligger nära Kroatien och därmed inte heller påverkas direkt av utsläpp från detta land.

Vad gäller EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik torde det inte uppstå några särskilda konsekvenser för Sverige eftersom Kroatien har accepterat hela regelverket. Kroatiens medlemskap bidrar till att bredda och fördjupa unionens inflytande i sitt närområde. Medlemskapet kan även medföra att Kroatien bidrar med större militära och civila resurser än tidigare till unionens insatser till stöd för internationell fred och säkerhet.

Vad gäller finansiella och budgetära bestämmelser kan Kroatiens anslutning till EU-fonderna under det andra halvåret 2013 för svensk del medföra en ökad svensk avgift till EU-budgeten. Belastningen för den svenska EU-avgiften är dock beroende av de faktiska utbetalningar som görs från dessa åtaganden samt om Kroatiens genomförande- och kontrollsystem blir godkända, och kan komma att fördelas under ett flertal år. Utfasningen av förmedlemskapsstödet för Kroatien bidrar också till att mildra effekten för den svenska EU-avgiften. Även övergångslösningarna i detta kapitel innebär för svensk del ökade kostnader i form av en ökad svensk avgift till EU-budgeten. Förhandlingar av nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 pågår. Den svenska utgångspunkten är att Kroatiens EU-inträde inte bör medföra en ökad EU-budget utan att denna finansieras genom omfördelning.

9 Ikraftträdande

Lagändringen träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Det är emellertid angeläget att det sker så snart som möjligt. Av artikel 3 i fördraget följer att anslutningsfördraget träder i kraft den 1 juli 2013, förutsatt att alla ratifikationsinstrument har deponerats. För det fall förutsättningarna är uppfyllda har regeringen för avsikt att sätta lagändringen i kraft den 1 juli 2013.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

4 §

Enligt 3 § anslutningslagen får EU efter Sveriges anslutning till Europeiska unionen fatta beslut som gäller här i landet i den omfattning och med den verkan som följer av de fördrag och andra instrument som anges i 4 §. Paragrafen innehåller en förteckning över dessa fördrag och andra instrument.

Paragrafen föreslås ändras på så sätt att anslutningsfördraget läggs till som en ny punkt i förteckningen. Det innebär att anslutningsfördraget införlivas med den svenska nationella rätten och blir gällande här i landet med den verkan som den övriga EU-rätten har.

Av författningstekniska skäl bygger lagförslaget på den lydelse av paragrafen som finns i prop. 2011/12:66. Det nu aktuella lagförslaget omfattar dock endast den punkt som hänvisar till anslutningsfördraget.